

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA KARŞILAŞILAN
DİSİPLİN SORUNLARI VE EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN
ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARI
(DENİZLİ İLİ ÖRNEĞİ)**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması
ve Ekonomisi Bilim Dalı**

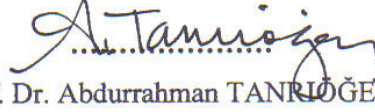
Nilay AKAR

Danışman: Yard. Doç. Dr. Muammer KUNT

**EKİM 2006
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Nilay AKAR tarafından Yard. Doç. Dr. Muammer KUNT yönetiminde hazırlanan “Ortaöğretim Kurumlarında Karşılaşılan Disiplin Sorunları ve Eğitim Yöneticilerinin Çözüm Yaklaşımları (Denizli İli Örneği)” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 18/10/2006 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN

Başkan

Yard. Doç. Dr. Muammer KUNT
Danışman

Yard. Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
05.11.2006 tarih ve 24/01/... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Nazım Kadri EKİNCİ
Müdür

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmaların doğrudan birincil ürün olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza

Öğrencinin Adı Soyadı : Nilay AKAR

TEŞEKKÜR

Gelecek nesillerin yetiştirildiği okullarımızda sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturulması gereklidir. Giderek artan disiplin sorunlarına önlem alınması bu ortamın sağlanması için çok gereklidir. Disiplin sorunlarının saptanması gerekli önlemlerin alınması için ilk basamaktır.

Bu araştırma ile bu tür çalışmalar için disiplin sorunlarını saptayıp yapılacak araştırmalar için küçükte olsa bir kaynak sağladığımı umut ediyorum.

Araştırmamın gerçekleştirilmesi sırasında yardım ve desteklerini benden esirgemeyen danışman öğretmenim Yard.Doç.Dr.Muammer KUNT 'a, bölüm başkanımız Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN'e, Yard.Doç.Dr. Ramazan BAŞTÜRK'e, Araştırma Görevlisi Aydan KURŞUNOĞLU'na teşekkürü borç bilirim.

Anketimi doldurup araştırmamda bana yardımcı olan bütün öğretmenlere teşekkür ederim.

Tezi hazırlarken anket dağılımı ve toplanması aşamalarında, gerekli bilgilerin toplanmasında, yüksek lisans eğitimim sırasında gösterdiği destek, sevgi ve sabırdan dolayı eşim Rıza KAŞIKCI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA KARŞILAŞILAN DİSİPLİN SORUNLARI VE EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARI (DENİZLİ İLİ ÖRNEĞİ)

Akar, Nilay
Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri ABD
Tez Yöneticisi: Yard. Doç. Dr. Muammer KUNT

Ekim 2006, 81 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Denizli ili ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları ve eğitim yöneticilerinin çözüm yaklaşımlarının incelenmesidir. Araştırmanın örneklemi 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Denizli ili ortaöğretim kurumlarında görevli 39 yönetici, 57 disiplin kurulu üyesi ve 284 öğretmenden oluşmaktadır. Öğretmenlere araştırmacı tarafından geliştirilen 31 sorudan oluşan ölçek uygulanmış ve disiplin kurulu karar defterleri incelenmiştir. Veriler ortalama, standart sapma, tek yönlü varyans analizi ve LSD anlamlılık testi kullanılarak yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1) Ortaöğretim kurumlarında en çok görülen suçlar; öğrencilerin okulda kavga etmesi, sigara içmek, dersin işleyişine engel olmak, öğretmene saygısızlık ve kesici-yaralayıcı alet bulundurmaktır.

2) En çok disiplin cezasının genel liselerde verildiği görülmektedir.

3) Disiplin cezalarını çoğunlukla erkek öğrencilerin aldığı ve 10. sınıf düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir.

4) Araştırmada elde edilen çözüm yaklaşımları: Okullarda rehberlik çalışmalarının yeterince yapıldığı, öğrencilerin sosyal aktivitelere yönlendirilmesinin disiplin suçlarını azalttığı, ailelerle işbirliği yapılmasının disiplin konusunda yararlı olduğu, disiplin kurallarının öğrencilere açıklandığıdır. Araştırmada elde edilen çözüm önerileri: Televizyonlarda yayınlanan filmlerdeki şiddet sahnelerinin engellenmesi , eğitici programlar yayınlanması, aile desteğinin alınması , okul öncesi eğitimin 1 yıl zorunlu hale getirilmesi , devamsızlığa sınırlama getirilmesi, okul mevcutlarının düşürülmesi, okul çevresindeki yerlerin denetlenmesi ve öğrencilerin sosyal aktivitelere yönlendirilmesi gerektiğidir.

5) Yöneticilerin disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanan çözüm yaklaşımları ve uygulanabilecek çözüm önerileri, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlerin görüşlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Disiplin, Disiplin Sorunları, Eğitim

ABSTRACT

THE DISCIPLINARY PROBLEMS FACED IN HIGH SCHOOLS AND PROBLEM SOLVING ATTITUDES OF ADMINISTRATORS

Akar, Nilay

M. Sc. Thesis in Educational Sciences

Supervisor : Yard. Doç. Dr. Muammer KUNT

Oct 2006, 81 Pages

The aim of this study is to examine the disciplinary problems and the problem solving approaches of the administrators' in schools in Denizli. The sample of the study consists 39 administrators, 57 discipline board members and 284 teachers working for schools in Denizli. The questionnaire including 31 questions developed by the researcher is applied to teachers and discipline records are examined. Average, Standard deviation, the one way variant analysis and LSD meaningfulness tests were used in the analysis of the data. The results have shown that:

1)The most recent disciplinary problems in high schools are; fighting in the school, smoking, preventing the education in the class, disrespectful behaviors toward the teacher and having woundaring materials.

2)The students are most recently punished in general high schools.

3)Disciplinary punishments are mostly fined to male students and the age level that is most fined is 10. class.

4) The problem solving approaches obtained from the research: the guidance is handed in schools, encouraging the students to have social activities, cooperating with the families , to comment the disciplinary rules in detail to the students. The problem solving suggestions obtained from the research: censorshipping the violence containing programs and broadcasting educational programs, obtaining support from families, 1 year pre-school education, limited continuation to the class, limited school presents, encouraging the students to have social activities.

5) The problem solving approaches and the problem solving suggestions of the administrators have a meaningful difference with discipline board members' and teachers'.

Key Words: Discipline, Disciplinary Problems, Education

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU.....	ii
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR SAYFASI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM PROBLEM

1.1. PROBLEM DURUMU.....	3
1.2. OKULLARDA DİSİPLİN ANLAYIŞLARI ve UYGULAMALARI.....	22
1.2.1. Düşük Derecede Öğretmen Kontrolü Modelleri.....	24
1.2.1.1. Ginott Modeli.....	24
1.2.1.2. Transaksiyonel Analiz.....	25
1.2.2. Orta Derecede Öğretmen Kontrolü Modelleri.....	25
1.2.2.1. Gerçeklik Terapisi/ Kontrol Teorisi.....	26
1.2.2.2. Mantıklı Sonuçlar Modeli.....	26
1.2.2.3. Kounin Modeli.....	27
1.2.3. Yüksek Derecede Öğretmen Kontrolü Modelleri.....	27
1.2.3.1. Atılgan Disiplin Modeli	28
1.2.3.2. Davranış Değişikliği Modeli	28
1.2.3.3. Jones Modeli	29
1.3. PROBLEM CÜMLESİ.....	29
1.4. ALT PROBLEMLER.....	29
1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	30
1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	30
1.7. SAYILTILAR.....	31
1.8. SINIRLILIKLAR.....	31
1.9. TANIMLAR.....	32

İKİNCİ BÖLÜM İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	33
2.2. YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. YÖNTEM.....	41
3.2. EVREN	41
3.3. ÖRNEKLEM.....	41
3.4. VERİ TOPLAMA ARACI.....	43
3.4.1. Veri Toplama Aracının Hazırlanması.....	43
3.4.2. Ölçeğin Geçerliliği ve Güvenilirliği.....	43
3.4.3. Ölçeğin Uygulanması.....	44
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ.....	44

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR ve YORUM

4.1. ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	46
4.2. ARAŞTIRMANIN İKİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	48
4.3. ARAŞTIRMANIN ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	52
4.4. ARAŞTIRMANIN DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	54
4.5. ARAŞTIRMANIN BEŞİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	61
4.6. ARAŞTIRMANIN ALTINCI PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	65
4.7. ARAŞTIRMANIN YEDİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM	66

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇLAR.....	68
ÖNERİLER.....	70
Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	70
Araştırmacılar İçin Öneriler.....	71
KAYNAKLAR.....	73
EKLER.....	76
Ek 1: Ölçek Uygulama İzni.....	77
Ek 2: Ölçek.....	78
ÖZGEÇMİŞ.....	81

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1- Eski ve Yeni Disiplin Anlayışının Karşılaştırılması.....	6
Tablo 1.2- Sınıf Yönetimi ve Disiplinde Öğretmenin Kontrol Dereceleri.....	23
Tablo 3.1- Evrene Giren Okulların Türlerine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 3.2- Veri Toplanan Okulların Türlerine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 3.3- Disiplin Suçlarına Çözüm Yaklaşımları Anketinin Uygulandığı Öğretmenlerin Görevlerine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 4.1- Ortaöğretim Kurumlarında Görülen Disiplin Suçlarının Dağılımı.....	46
Tablo 4.2- Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Disiplin Cezalarının Okul Türüne Göre Dağılımı.....	48
Tablo 4.3- Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Disiplin Cezalarının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	52
Tablo 4.4- Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Disiplin Cezalarının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	53
Tablo 4.5- Disiplin Suçlarının Önlenmesinde Uygulanan Çözüm Seçenekleri.....	55
Tablo 4.6- Disiplin Suçlarının Önlenmesinde Uygulanabilir Çözüm Önerileri	61
Tablo 4.7- Disiplin Sorunlarına Çözüm Seçeneklerine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	65
Tablo4.8- Disiplin Sorunlarına Çözüm Yaklaşımlarına Yönetici, Disiplin Kurulu Üyesi ve Öğretmen Görüşlerindeki Farklılık Kaynağı İle İlgili “LSD” Anlamlılık Testi Sonuçları.....	65
Tablo 4.9- Disiplin Sorunlarına Çözüm Önerilerine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	66
Tablo4.10- Disiplin Sorunlarına Çözüm Önerilerine Yönetici, Disiplin Kurulu Üyesi ve Öğretmen Görüşlerindeki Farklılık Kaynağı İle İlgili “LSD” Anlamlılık Testi Sonuçları.....	66

GİRİŞ

Sistemlerin amacına ulaşabilmesi için sağlıklı bir düzen içinde çalışmalarını gerekmektedir. Eğitim sisteminin de başarılı olabilmesi için düzenli bir çalışma ortamına sahip olması gerekir. Bu ortamın oluşmasına engel olacak faktörlerin başında okullarda karşılaşılabilecek disiplin sorunları gelmektedir. Disiplin sorunlarının minimuma indirilmesi için öncelikle mevcut disiplin sorunlarının araştırılmasının gerektiği düşünülmektedir.

Bu araştırma sonucunda elde edilecek bulguların geleceğin sağlıklı nesillerini yetiştirmekle görevli olan okullarımızda, daha sağlıklı ve düzenli bir eğitim ortamı oluşturulmasında yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın genel amacı; “Denizli il merkezinde bulunan Ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları ve eğitim yöneticilerinin çözüm yaklaşımlarının incelenmesidir.”

Bu araştırmanın amaçlarından biri orta öğretim kurumlarında sıkça karşılaşılan disiplin problemlerini ortaya koymaktır.

Bu araştırmanın diğer bir amacı ise disiplin suçlarına karşı uygulanan çözüm yollarını, ödül ve ceza sistemlerini, uygulamaların yeterliliklerini gözden geçirmek; ve alternatif çözüm önerileri için veri toplayıp uygun zemin hazırlamaktır.

Araştırmada yurt içinde ve yurt dışında konu ile ilgili yapılan araştırmalara da yer verilmiştir. Bu araştırmanın yürütülmesinde genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın evrenini, Denizli İl Merkezinde Bulunan 26 Orta öğretim kurumu ve bu okullarda görevli 72 yönetici, 78 disiplin kurulu üyesi ve 1085 öğretmen oluşturmaktadır.

Veri toplama aracının geliştirilmesi için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda, çözüm önerileri ve çözüm seçenekleri olmak üzere 18 ve 13 maddelik iki ölçek hazırlanmıştır.

Disiplin kurulu defterlerinden elde edilen bilgilerin çetelesi tutularak tablolaştırılmıştır. Deneklerin ölçek sorularına verdikleri yanıtlar araştırmacı tarafından kod numarası sırasına göre bilgisayara yüklenmiştir. Bu verilerin analizi SPSS 11.5 programı kullanılarak yapılmıştır. Bulgular yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM

Bu bölümde , araştırmanın problemi, amacı , önemi, sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan terimlerin tanımları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1.1 PROBLEM DURUMU

Milli Eğitim Temel Kanuna göre ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. İlköğretime tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etme ve orta öğretim olanaklarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir (www.bilecikmeb.gov.tr/1973.htm).

Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

“1)Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıtmak, çözüm yolları aratmak ve yurdun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,2)Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgili, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır” (www.bilecikmeb.gov.tr/1973.htm).

Eğitim kurumlarının bu amaçlarına ulaşabilmesi için sistemli ve düzgün bir çalışma ortamına sahip olmaları gerekmektedir. Bu işleyen sistem içinde oluşacak aksaklıklar amaçlara ulaşmayı engelleyecektir. Bu düzenin çalışmasındaki en önemli nokta da öğrenci davranışlarını belirli bir seviyede kontrol altına almaktır. Çünkü öğrenciler eğitim sistemi içindeki en kalabalık gruptur. Ve bu kalabalık grubun içinde gerek kişisel gerekse sosyal şartlardan dolayı sorunlu bireyler olabilir.Eğitim sistemi topluma uygun bireyler yetiştirme çabasıdadır. Bu sorunlu öğrencilerde eğitim hayatı boyunca yapılan çalışmalarla (rehberlik, ödül- ceza) daha uyumlu ve çevresiyle iyi ilişkiler kurabilen, toplumun arzu ettiği bireyler haline getirilmeye çalışılmaktadır.

Dünyanın her yerinde okullar öğrencilerinden belli kurallara uymasını ister. Öğrencilerden beklenen davranışlar, gençlerin yetişkinlere nasıl davranması ile ilgili kültürel normlardan etkilenir. Bu sosyal kuralların öğrencilere açıklanarak onlardan kurallara uymayı beklemek, baskı ve zorlamaya dayalı uygulamalardan daha iyi sonuçlar verir (Kulaksızoğlu ,2000:97).

Çocuğun gelişme döneminde hayatına yön verme, doğruyu ve yanlış öğrenme sürecinde doğru yönde ilerleyebilmesi için uygun bir disiplin uygulanmalıdır. Bu disiplin öğretici olmalıdır. Kullandığımız disiplin çocuk üstünde baskı kurmamalı ona doğruyu gösterici olmalıdır.

Disiplin, bireye kazandırılan alışkanlıklar yoluyla onu, kendisi ve çevresiyle uyumlu yaşamaya hazırlama sürecidir. Disiplin, sorumluluğu ve uyulması gereken kuralları öğretmek, iç denetim demek olan 'ahlak gelişimi'ni sağlar (Yavuzer,2003:10). Disiplin, fert ya da grupların, eğitimin amaçlarına ulaşmaları için davranışlarını kontrol altına almalarıdır (Büyükkaragöz ve Çivi,1996:265).

Disiplin, öğrencilerin bir asker davranışına girmesi, sınıfta kıpırdamadan oturması, öğretmenin karşısında korkuyla durması, öğretmenin kızarak, azarlayarak onları yönetmesi değildir. Okulda öğrenciyi severek, okşayarak onun şahsiyetine saygı duyarak ve onu kırmadan disiplin sağlamak esastır. Aslında iyi fakat zor olanı budur. Kızıp korkutularak yaptırılan davranışlar geçicidir. Böyle olduğu zaman öğretmen sınıfta olduğu sürece öğrenciler iyi davranışları gösterirler. Öğretmen sınıftan ayrılınca öğrenciler eski davranışlarına dönerler. Halbuki bizim istediğimiz öğrencinin isteyerek yaptığı kalıcı davranışlardır (Büyükkaragöz ve Çivi,1996:265).

Öğretimde disiplin ile öğretim-öğrenme süreci arasında çok yakın bir ilişki vardır. Öğretme ve öğrenme ortamı öğrencileri öğrenmeye güdüleyici özellikte ise öğretimde disiplin sorunundan söz edilemez; ama ortam öğrenciyi öğrenmeye cesaretlendirici değilse sınıftaki öğretmen- öğrenci , öğrenci-öğrenci ilişkilerinde disiplin sorunları ortaya çıkacaktır. Çağdaş eğitim, disiplini kişiye düzenli davranış ve iyi alışkanlıklar kazandırıcı; onu kendisi ve çevresi ile uyum içinde yaşamaya hazırlayıcı kurallar, önlemler bütünü olarak tanımlamaktadır. Bu kural ve önlemler

çocuğa öğretmen yada ana-babanın zorlayıcı yöntemleri ile kazandırılmaz. Başka bir değişle disiplin, dışsal değil içseldir; bireyin içsel gelişimi ile gerçekleşir. Çocuk, öğrenmeye güdüleyici bir ortamda kendi isteği ile kararlara katılarak sorumluluklar alarak, başarıma duygusunu tadarak disiplin birey olabilir (Alıcıgüzel, 1998:164-165).

Disiplinin amacı, düzeni korumaktır. Eğitim sistemi içindeki disiplinin amacı da, öğrenmenin yalnızca olası değil, mümkün olduğu bir ortam yaratmaktır (Tosun,2002:122).

Disiplin başkaları tarafından işbirliğine kapalı, saldırgan ya da diğer engelleyici tepkilere maruz bırakılmış insanların haklarını korumaya yöneliktir. Bu tür koruma mekanizmalarına evlerde, okullarda, işyerlerinde, topluluklarda ve de çocukların olduğu kadar, yetişkinlerin ya da aşırı kontrollü davranışlarına tepki olarak gereksinim duyulur (Celep,2002:170).

Yıllardır anne babalar, öğretmenler ve din adamları çocuklara korku ve baskı yoluyla hükmettiler. Bağırma, üzerine yürüme, itekleme, dayak, vurma, yerme, tehdit, alay etme, azarlama evlerde ve okullarda olağan durumlar. Çocuklara karşı bu tepkilerin disiplin oluşturduğuna inanan yetişkinler, hazin bir biçimde yanlış bilgilendirilmişlerdi. Bu tür disiplin uygulamaları istismarcıydı. Evlerde ve okullarda asayiş sağlarken bir yandan da çocuğun pozitif doğasına zarar veriyordu. Bunun yanı sıra çocukların duygusal, toplumsal, eğitsel gelişmelerinin önünü kesiyordu ve bunun önemli sonuçları oldu; birçok çocuk başarısızlıktan dehşet duydu, korku içinde yaşadı, öğrenmeye karşı ilgisini yitirdi, çoğu zaman kin ve intikam duygularını yetişkin yaşamına taşıdı (Ada ve Çetin,2002:7).

Aşırı baskı, nerede olursa olsun öğrencide kişilik gelişmesini aksatır, işbirliği ve toplu çalışma yeteneklerini körletir, yaratıcılığı engeller. Buna karşılık disiplinin çok gevşek olduğu okullarda da kargaşa, düzensizlik ve güvensizlik vardır. Saldırgan gençler, sınıflarda egemenlik kurmaya başlar, güçsüz olanlar ezilir, ürkek, korkak olur;sinerler (Yörükoğlu,2004:185-186).

Son zamanlarda ‘disiplinli sınıf’ anlayışımız değişmiştir. Daha yakın zamanlarda temel ölçümüz sessizlikti. Bazı öğretmenler ve okul müdürleri, hala sessizliği iyi bir disiplinin yegane işareti görmekteydiler. Fakat modern eğitim anlayışı, genellikle, daha akılcı bir görüşü benimsemiştir. Serbestlik derecesi öğretimin özelliğine göre değişir. Dershane aynı anda birçok işin görüldüğü büyük bir büroya benzer. Büro ilk bakışta karışık görünür ancak, dikkatle gözlenirse bütün faaliyetin amaçlı olduğu görülür. Modern sınıf da böyledir. Daha eski yüzyılların sınıflarıyla karşılaştırıldığında modern dershane gürültülü ve karışık görülebilir. Karışıklık gibi görünen faaliyetler amaçlıdır. Gürültü, çalışma halindeki sınıf makinasının sesidir (Büyükkaragöz ve Çivi,1996:265).

Tablo 1.1- Eski ve Yeni Disiplin Anlayışının Karşılaştırılması

Eski Disiplin Anlayışının Özellikleri	Yeni Disiplin Anlayışının Özellikleri
(i) Öğrencilerin ilgi ve istekleri baskı altına alınır.	(i) Öğrencinin ilgi ve isteklerine yön verilir.
(ii) Öğrenciler korkutularak kontrol edilir.	(ii) Öğrencilerin problem ve arzularına rehberlik edilir.
(iii) Öğretmen tarafından hazırlanmış katı kural ve nizamla önem verilir.	(iii) Öğrencinin anlayıp benimsediği davranış normlarına önem verilir.
(iv) Sessizliğe, düzene ve pasifliğe önem verilir.	(iv) Çalışkanlığa, işbirliğine ve yardımseverliğe önem verilir.
(v) Olumsuz davranışların cezalandırılmasına önem verilir.	(v) Olumlu davranışların teşvik edilmesine önem verilir.
(vi) Öğrencilerin öğretmen tarafından diktatörce ve subjektif olarak kontrolüne önem verilir.	(vi) Öğrenci-öğretmen işbirliğine önem verilir.

Kaynak: Büyükkaragöz S., Çivi C. (1996).Genel Öğretim Metotları,Öz Eğitim Yayını,İstanbul.

Pozitif disiplin, çocukların kendi hareketlerini kontrol edebilmelerini ve problemlerini çözmelerine yardımcı olan bir yönetim tekniğidir. Pozitif disiplinde öğrencilere saygıyla yaklaşılmalı ve başarılı bir yaşam için ihtiyaç duyacakları bir okul ortamı oluşturularak, öğrencilerin başarısız olduklarında küçük düşme yerine güvenli bir ortamda hataları ile öğrenme fırsatı yakalayarak, güçlendiklerini hissettikleri bir okul ortamının koşullarının meydana getirilmesinde yarar vardır (Nelson ve diğerleri 2000'den aktaran Ada ve Çetin,2002:9).

Günümüzde çocuklarda artık mutlak usululuk ve baş eğimi beklenmiyor, onlara belli oranda söz hakkı tanınmıyor. Geleneksel tutumlar tam demokratik bir nitelik almamışsa da özellikle kentlerde eskiyle kıyaslanamayacak olumlu bir gelişme vardır. Kırsal yörelerde ve kasabalarda ise eski baba otoritesi etkisini sürdürüyor. Bu nedenle kırsal kesimde ve küçük kent okullarında dayak, sık kullanılan bir disiplin yöntemidir. Kentlerdeki öğretmenler ise ana baba tepkisinden çekindikleri için dayağa daha seyrek başvurumaktadırlar (Yörükoğlu,2004:185).

Temel ilişki kurallarının belirli olması ve bunların uygulanıp pekiştirilmesi yönetici, öğretmen ve öğrenci tarafından daima arzu edilir. Her öğretmen okul bahçesinde, koridorda, her yerde karşısındaki çocuğun, kendi sınıfından olup olmadığına bakmadan, kurallara uygun davranılıp davranılmadığını önemle izler. Düzenli ve disiplinli bir okul ortamı, baskıcı ortamla karıştırılmamalıdır. Düzensizlik ve karışıklık asıl baskıcı okulda vardır. Etkili okullar düzeni, disiplini toplumsal bir zorunluluk olarak görür. Ama bu , kişiliği ve bireyciliği öldürücü katı bir düzen değildir. Etkin okulda adalete , eşitliğe değer verilir; kurallar açık seçik olup öğretmenin kaptirisinin ürünü değildir (Alıcıgüzel, 1998:33).

Öğrencilerin haklarından haberdar edilmeleri ve bunların işlerlik kazanması için yetkilendirilmeleri gerekir. Öğretmenler gibi öğrenciler de, haklarına karşı en küçük bir saygısızlığa dahi katlanmak durumunda kalmamalıdır. Öğretmenler sıklıkla öğrencilerin haklarını ihlal ettikleri gerçeğini sahiplenmedikçe, disiplin konusunda pek az bir ilerleme kaydedilebilir (Humphreys,2001:74).

Alicıgüzele göre, amaç öğrencilere zorla, körü körüne bazı kuralları, davranışları kazandırmak değildir. Öğrencilerinde katılımı ve benimsemeleri ile bazı kurallar saptanmalı; toplu yaşayışın daha düzenli, uyumlu geçmesi ve bunlara herkesin uyması için çaba harcanmalıdır. Düzenle ilgili konularda kurallar koymak özgürlüğü kısıtlamaz, daha özgür bir ortama olanak sağlar (Alicıgüzel,1998:253-254).

Humphreys'e göre öğrencilerin okul içindeki hakları;

- Öğretmenlerden ve akranlarından saygı görme hakkım vardır
- Tercih ettiğim adımla çağrılma hakkım vardır
- Olumlu bir havada öğrenim görme hakkım vardır
- Başarısız olma ve başarıma hakkım vardır
- Dolaysız ve açık biçimde iletişim kurma hakkım vardır
- Fiziksel, duygusal, toplumsal, entelektüel, yaratıcı ve cinsel güvenlik hakkım vardır
- Haklarımı koruyan toplumsal yapıları talep etme hakkım vardır
- Haklarım öğretmenler ya da arkadaşlar tarafından tehdit edildiğinde yardım isteme hakkım vardır
- Kişisel, kişiler arası ya da eğitimsel zorluklar yaşadığımda yardım ricasında bulunma hakkım vardır
- Öğretmenler ya da arkadaşlar ifade edilmiş şikayetlere yanıtlamaya hazır değilse, yardım için otorite sahibi diğer kimselere gitme hakkım vardır (Humphreys,2001:74).

Polat(2004), “Dayak Bir Disiplin Yöntemi Değildir” isimli makalesinde; dayak atan anne-baba ve öğretmenlerin uyuşmazlıkların çözüm yolu olarak ve başkalarını kontrol etmek için şiddet ve fiziksel gücün kullanılmasının genel kabul gören bir davranış olduğuna dair bir örnek sergilediğini, çocuğun ebeveynin davranışını taklit ettiğini ve davranışlarında şiddet sergilediğini belirtmiştir. (http://www.018.org/haftanin_yorumu/014.htm).

Dayak ya da baskıcı yollarla çocuğun davranışını o an için değiştirebiliriz. Disiplin uygulamasındaki amaç çocuğun kişiliğinde doğruya doğru bir yönelme meydana getirmektir. Örneğin; öğretmene karşı saygılı olması sadece o an için istenen bir şey değildir. Çocuk bunu benimsediğinde sadece okulda öğretmenine değil dışarıda ailesine , çevresine ve hayatı boyunca büyüklerine karşı saygılı olmayı davranış edinir.

Her öğretmen meslek hayatının ilk gününden itibaren “ itaatsizlik, meydan okumak, küfür, yalancılık, hırsızlık, okuldan kaçmak, okul eşyasını tahrip etmek, kavgacılık” gibi disiplin problemleri ile karşılaşmak zorundadır ve bunlara karşı tedbir aramak ve almak mecburiyetindedir (Pars, Cırtlı,Enç, Oğuzkan, 1955:301). Eğitimde disiplin, “ eğitim süreci içinde çocuğa kazandırılması gereken kurallar ve yetişkinlerin bu konudaki yaklaşımlarını” içerir (Tosun,2002:122).

Öğretmenler öğretmeye ayırdıklarından daha fazla zamanı öğrencileri kontrol etmeye ayırıyorsa bu, okulun disiplin sisteminin başarısızlığıdır (Tosun,2002:204). Okul disiplini, okul cemiyeti içinde yaşayan öğrencilerin sosyalleşme yönlerini geliştirmek; onlara, ‘akıselim’ denilen doğru düşünme ve değerlendirme ölçülerinin kontrolü altında hareket etme alışkanlığını kazandırmak amacını güder. Bu amacın gerçekleştirilmesi için de önceden seçilmiş ve belirtilmiş bazı değer hükümlerinin ölçü olarak kullanılmasını ister. Bu isteğin yerine getirilmesiyle, okul; öğrencilerin vakit ve imkanlarını öğretim amaçlarına göre düzen içinde kullanmalarına, birbirlerinin haklarıyla hürriyetlerine saygı göstererek çalışma alışkanlığını kazanmalarına, vazife ve mesuliyet şuuru içinde kendi kendilerini idare etmelerine ve dolayısıyla kişilerin karakter ve kişiliklerinin eğitimine de yardım eder (Büyükkaragöz ve Çivi,1996:266-267).

Disiplin amaç değil, eğitimin amacına erişmek için bir araçtır. Bu bakımdan çağdaş okul, karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı ortamda , sağlıklı bir çalışma ve yaşama düzenini kurmaya ve geliştirmeye çalışır. Bu düzende görev, söylenene körü körüne itaat ederek, korkarak yapılmaz; katılımla, takım ruhuyla ortak kararlarla, sevgi ve saygıya dayalı kural ve yöntemlerle yapılır (Alıcıgüzel,1998:165).

Ortaokul dönemine denk düşen ilk gençlik ya da ergenlik dönemine cinsel uyumla birlikte yeni ruhsal tepkiler ve davranışlar belirmeye başlar. Dengeli ve uyumlu ilkokul çocuğu gider, yerine oldukça tedirgin, kuruntulu, güç beğenen ve çabuk tepki gösteren bir ergen gelir. Duygular çabuk iniş çıkış gösterir. Çabuk sevinir, çabuk üzülür, birden sinirlenir, olur olmaz şeyi sorun yapar. Tepkileri önceden kestirilemez olur. Derslere ilgisi azalır, çalışma düzeni bozulur. Bencilleşir, istekleri artar, konan yasakları saçma, kendisine tanınan hakları yetersiz bulur (Yörükoğlu ,2004:33).

Gülay(2006), “Ergenlik Dönemi” isimli makalesinde belirttiği üzere; Ergen, toplumda saygınlık kazanmaya ve statü sahibi olmaya gereksinime duyar. Toplumsal uyum geniş ölçüde bu gereksinimin karşılanmasına bağlıdır. Toplumsal uyum zamanla kazanılmaktadır. Bu evrede birey kendi cinsinden oluşturduğu grup içinde faaliyetlerini düzenlemeye çalışır. Bu dönemde toplumsal gruplaşmalar etkinlik kazanır:

_Klikler: İlgı ve yetenekleri benzeşen 3-4samimi arkadaştan oluşurlar. Bu kliklerde duygusal bağlılık fazladır. Telefonda uzun uzun görüşme yapılır, sinemaya, tiyatroya, spor müsabakalarına beraberce gidilir. Klik kurallarına kesinlikle uyulur. Kurallar aile ile çatışsa bile yine de uygulanır.

_Kümelere: En geniş ergen gruplarıdır. Önceleri aynı cinsten üyelerden oluşurken, daha sonraları her iki cins de aynı kümede yer alabilir. Küme içerisinde eş arkadaşlıklardan olabilir. Kümelere oluşturan üyeler aynı toplumsal gruptan gelmeyebilirler. Bundan dolayı üyeler arasında samimiyet sınırlıdır.

_Örgütlü Gruplar: Ergenleri bir araya getirebilmek için okullar, bazı dini ve resmi kuruluşlar genç grupları örgütlerler. Bu son yıllarda görülen bir durumdur.

_Çeteler: Okula uyum sağlayamayan ve okulda arkadaş edinemeyen kız ve erkek ergenlerin kurduğu topluluklardır. Klik ve kümelere girmeyen bu gençler zamanlarını cadde ve sokaklarda boş dolaşarak geçirir ve genellikle aynı cinsten

bazen her iki cinsten üyelerin bir araya gelmesiyle çeteler kurarlar. Hepsi değilse bile çoğu topluma karşı davranışlar içindedir. Kendilerini kabul etmeyen toplumlardan öc alırcasına davranır ve bazen suç olacak eylemlere girişirler. Bu çetelerin başkanları kin ve hınç doludur. Çetesini, duygularının tatmini için kışkırtıp yöneltir (<http://www.kisiselbasari.com/Yazi.asp?ID=238>).

Bayhan(2006), “Gençlik Çağı ve Sorunları” isimli makalesine göre; Ergenlik döneminde ruhsal sorunların olması bir dereceye kadar normaldir. Yapılan araştırmalar bu çağ gençlerinin %15’inin uyum problemleri olduğunu ortaya koymuştur. Söz konusu uyumsuzluklar bu dönem davranışlarının aşırıya götürülmesi ile ortaya çıkar. Örnek olarak bağımsızlık isteği gencin ailesinden kopması ile sonuçlanabilir. Evinde uyumsuz olan genç bu uyumsuzluğunu okula da yansıtır. Derslere ilgisi azalır, başarısı düşer. Hep bağırır çağırır, kırar döker. Bu davranışları art niyetli önderler vasıtası ile saptırılıp hırsızlığa, zararlı eyleme, toplum suçlarına yöneltilebilir. Gençler toplum kurallarını hiçe sayıp kural dışı yaşamak isterler. Kız erkek ilişkilerinde aşırı serbestliğe yönelirler. Bazıları için dönemin bir çeşnisi olabilecek davranışlar bazıları için devamlı bir tutku halini alır (<http://www.kisiselbasari.com/Yazi.asp?ID=265>).

Otoriteye karşı olma, söz dinlememe, eleştirme, hata bulma gencin tutumlarından. Gelişme döneminde anne-baba tarafından bazen çocuk, bazen yetişkin gibi algılanan çocuk, ne zaman ne şekilde davranacağını bilemez. Gelişmekte olan bedenine cinsel ve duygusal değişimlerine ayak uyduramaz, kimlik karmaşasına düşebilir. Yetişkinin baskılı ve disiplinli davranmaktan çok gence karşı sevgi gösteren , güven veren , önemseyen ve değer veren bir tutum içine girmesi onun kimlik geliştirmesini kolaylaştıracaktır (Kulaksızoğlu, 2000: 130).

Genel bir kural olarak okulda disiplin sıkılaştıkça gençlerin tepkisi de sertleşmektedir. Gençler öğretmenlerine karşı asi, karşılık veren, kuralları çiğneyen bir tutum takındıkları gibi kendi aralarında da daha kavgacı ve geçimsiz olabilirler. Saldırgan gençler tepkilerini öğretmen ve yöneticilere gösteremezlerse, kendi içlerinde daha güçsüz olanlara, şamaroğlanlarına yöneltebilirler. Katı disiplinli okullarda ve sınıflarda görünürde sessizlik ve düzen vardır, ancak alttan alta

tedirginlik hüküm sürer. Denetim kalkar kalkmaz düzen bozulur, küçük anlaşmazlıklar büyür. Burada sözü edilen, düşmanca, çok katı ve acımasız bir disiplinin uygulandığı okullardır (Yörükoğlu,2004:185).

Okullarda öğrencilere haklarını savunmaları ve haksızlığa itiraz etmeleri söylenir. Ama okulda öğrencilerden beklenen itaattir. İtaat ödüllendirilir, itiraz ise cezalandırılır (Tosun,2002:195).

Her okulda nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturan öğrencilerin arasında toplumun ve okulun onayladığı davranışları sergileyenlerin yanında istenmeyen davranışlarda bulunanlar da çıkabiliyor. Sınıf içerisinde gösterilen olumsuz davranışlar ne yazık ki sadece davranışı yapanı değil, diğer öğrencileri de olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Öğretmenler ve okul yöneticileri istenmeyen davranışlar büyümeden daha ilk başlangıçta pozitif disiplin anlayışı içinde yaklaşmalı ve bunları öğrencilerle birlikte çözmelidirler (Ada ve Çetin,2002:92).

Temel(2005), “Okulda ve Sınıfta Disiplin” isimli makalesine göre; Okulda ve sınıfta disiplinden, daha çok öğrenci davranışlarının eğitimciler tarafından kontrol edilmesi anlaşılır. Oysa öğrenciler, bir başkası tarafından kontrol edilmek yerine, kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenirlerse disiplin, zaman içinde öğrenilebilecek ve içselleştirilebilecek bir alışkanlığa dönüşür. Öğrencilere kendi kendilerini kontrol etme, kendi davranışlarını denetleme ve kendilerini yönetme becerisi kazandırıldığında, öğretmenler zamanlarının çoğunu eğitim ve öğretime harcayabilirler. Okul ve sınıf disiplininin en önemli parçası, eğitimcilerin kendi disiplin anlayış ve uygulamalarıdır. Öğretmenler ve yöneticiler, öğrencilerinde görmek istedikleri davranışları, önce kendileri göstererek onlar için iyi bir rol modeli oluşturmalıdır (http://www.maltepe.edu.tr/05_haber/reh_sempozyum/ali_temel.doc).

Çoğu zaman ergenlik çağındaki gençlere bir şey öğretmek için sadece bunu söylemek yetersiz kalmaktadır. Bazen yaptıklarının iyi yada kötü olduğunu somut şeylerle, tepkilerimizle göstermemiz gerekir. Yaptıkları davranışları sonucunda, hareketlerinin doğru yada yanlış olduğunu belli etmek davranışı şekillendirmede

etkili bir yoldur. Bu gerek ‐aferin‐ gibi sözlü bir ifade olabilir gerekse kötü davranışı sonucunda davranışının uygun olmadığı şeklinde bir açıklamada olabilir.

Disiplin sorunları, ğrenci sınıf ya da okul kurallarına karşı çıktığı zaman ortaya çıkar. İnsan davranışlarıyla ilgili kurallar herkes her zaman tam olarak uymaz ve kuralların bozulması bir çeşit cezayı gerektirir. Kuralları bozmaya karşılık olarak ceza seğimi, yazılı bir formatı ve bu formattaki cezaların adlandırılmasını gerektirir. Buna ek olarak kuralların okul sürecine ve eğitimin fonksiyonuna uygun olması gereklidir (Ada ve etin,2002:28-29).

Küçük bir toplum olan okulda, eğitim-ğretim faaliyetlerinin ahenkli bir şekilde yapılabilmesi için bazı kurallara uyulması zarureti vardır. Fakat, ğrencilerin hareket serbestliklerini sınırlandıracak şekilde çok ve katı kurallar olması ve bunlardan en küçük sapmaların bile çok sert bir şekilde cezalandırılması onların ruh sağlıklarını tehdit eder. Bu itibarla, öğrencilerin sağlıklı bir kişilik geliştirmelerine imkan vermek için, okulda katı bir disiplin anlayışı yerine, demokratik bir hava hakim olmalı, okulun düzen ve işleyişinde öğrencilere de yetki ve sorumluluk verilmeli, problemleri sert disiplin cezalarıyla sindirmek yerine, probleme sebep olan durumun düzeltilmesine önem verilmelidir (Akbayrak,1977:123-124).

Çağdaş eğitimde, cezayı gerektiren kurallar önceden koyulduğundan herkes tarafından bilinmektedir. Bu kurallara sadece yasa ve yönetmelik ile bağlılık, ya da disiplin açısından uyulmamaktadır. Bu kurallara, bir yaşama ve ahlak sorunu olduğu için uyulmaktadır. Kurallara uyma, herkesin yararına olduğu için kimse kolay kolay ceza durumunu yaratmamaktadır (Turgut,1998:73).

Ödülün amacı, ceza gibi çocukları denetlemeye ve istenilen davranışı yaptırma ve hatta bunları pekiştirmeye yöneliktir. Eğer anne- baba ve öğretmenler, çocukları yapmış olduğu her iyi davranış için bir ödül verilmesi gerektiği beklentisi içine sokarlarsa, bu zamanla ödül olmaktan çıkar (Ada ve etin,2002:59).

Ödül gibi ceza da çocuğun davranışını denetlemede bazı belirli koşullar gerektirir:

1. Denetlenen cezayı yoksun bırakıcı, tehlikeli ve acı verici olarak algılamalıdır. (Gereksinimlerine taban tabana zıt olmalı)
2. İstenmeyen davranışın yok edilmesi için yeteri kadar caydırıcı olmalıdır.
3. Denetlenen cezadan kaçamamalı ya da gereksinimini karşılayabilmek için denetleyenle bağımlı bir ilişki içinde olmalıdır (Gordon,2002:26).

Öğretmenler ve anne-babalar, öğrencilerin davranışlarını değerlendirirken mevcut kural ve toplumsal değerlere uygun olup olmamasını ölçüt olarak kabul ederler. Yapılan davranışa bunlara uyup-uyumama derecesine göre, ödül ve ceza uygulama eğilimi, geçmişte olduğu gibi bugün de eğitim sistemi içerisinde önemli birer sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Sözlük anlamı ile ceza; disiplin suçlarından birini işleyen öğrencilere davranışlarının ağırlık derecesine ve okulun özelliğine göre yapılan uygulamadır (Oğuzkan 1974'den aktaran Ada ve Çetin, 2002:51).

Öğretmenler öğrenciyi ıslah edeceğini, yanlış davranıştan vazgeçireceğini ve yöneteceği amacını taşıdıkları için zaman zaman istemeyerek ya da isteyerek cezaya başvururlar.

Ada ve Çetin'e göre cezanın olumsuz etkileri şunlardır;

- Cezalar genç insanları kendi başlarına hareket etme, tavır alma sorumluluğundan yoksun bırakırlar.
- Ceza, problemin öğrenciden öğretmene geçmesine neden olur. Sınıf içerisinde ceza genelde ihtiyacı olmayanlar için kullanılır. Bu öğrenciler cezaya sert bir şekilde cevap vermezler.
- Ceza öğrenciden çok öğretmene bağlıdır. Ceza tehdidi öğrenciyi sınıfta uygun davranmaya itebilir ancak dışarıdaki ilişkilerinde bir etkisi olamayacaktır. Öğrenciler ortaokula geçtiklerinde artık sınıftan çıkarılmaya, bağırılmaya, idareye gönderilmeye, okuldan uzaklaştırılmaya başlanırlar.
- Davranışlar ceza tehdidiyle geçici olarak değiştirilebilir fakat kesinlikle öğrencilerin istedikleri davranma şekli bu olamayacaktır.

- Ceza geçicidir kalıcı olmayacaktır. Ceza bittiği zaman öğrenci gereğini yerine getirmiş ve cezadan dolayı ilerisi için sorumluluğundan kurtulmuş, temizlenmiştir.
- Ceza korkuya, kızgınlığa, direnmeye ve/veya savunmaya neden olur.
- Ceza sınıfta küskünlüğe neden olur ve öğrencide öğretmenin öğretmek istediklerine karşı sürekli azalan bir motivasyona neden olur.
- Ceza doğası gereği kaliteli eğitim vermeye karşıdır, çünkü sorumluluğu, ortak çalışmayı ve pozitif motivasyonu beslemede başarısızdır.
- Sınıfta cezanın kullanımı otomatik olarak öğretmen ve öğrenci arasında düşmanlık besleyen bir ilişkinin doğmasına neden olabilir.
- Bu düşmanlık besleyen ilişki her zaman öğrencinin öğretmeni ne kadar zorlayabileceğini test etmesiyle sonuçlanır (Ada ve Çetin,2002:52-53).

Ceza, çocuklarda, gençlerde ve yetişkinlerde; öfke, utanç ve intikam duygularını körükler. Böyle hisseden çocuklara ve gençlere ise hiçbir şey öğretmek mümkün değildir (Dodson,2000:41).

Ceza/eleştiri, bir davranışı yapmamayı öğretir, örneğin ceza okul fobisi oluşturabilir. Ancak karmaşık davranışları, eleştirel düşünmeyi, hayata olumlu bakmayı, insan sevgisini veya matematiği ceza ile öğretemeyiz. Ceza, korku yaratabilir, geriletebilir, ama geliştirmez. İşte bu yüzden ceza güçsüzdür (Dökmen, 2005:141).

Ceza iyi kullanıldığı zaman eğitseldir. Sadece can yakmak ve utandırmak, haysiyet kırmak ile ilgili ceza öğrencileri özellikle ergenlik çağına girmiş veya girmekte olan öğrencileri daha başka suçlara yöneltmekten başka bir işe yaramaz. Fakat cezanın olumlu tarafını da inkar etmemek gerek. Bir öğrenci bir gün yetişkin olacaktır. O zaman toplumun koyduğu nizamların dışına çıktığı zaman kanunlar tarafından cezalandırılacağını, hatta doğanın kanunlarına karşı geldiği zaman hırpalanacağını okulda öğrenecektir (Berktin,1968:39-40).

Polat(2004), “Dayak Bir Disiplin Yöntemi Değildir” isimli makalesine göre; Düşük sosyo-ekonomik düzeyden olan ebeveynlerin fiziksel cezayı daha çok tercih ettikleri görülmüştür. Bu, ekonomik güçlüklerin yol açtığı sıkıntıların çocuk üzerinde

şiddet kullanma şeklini aldığı anlamına gelebilir. Ancak, fiziksel ceza uygulama açısından özellikle düşük gelir düzeyine ait ailelerde daha sık görüldüğüne ilişkin bir çalışma olmadığı görülmektedir (http://www.018.org/haftanin_yorumu/014.htm).

Milli Eğitim Bakanlığı 1981-1982 Öğretim yılı direktifine göre, “Disiplinin, öğrencilerin baskı altında tutulması için bazı yasakları koyma ve öğrencilerin bu yasaklara uyma önlemlerinin alınması olmadığı bilinen bir gerçektir. Bunun için de,

- 1) Öğrencilere ders içinde ve dışında etkinlikte bulunarak kendi davranışlarında kendilerinin sorumlu buldukları ve okulun aktif bir üyesi oldukları görüşü kazandırılacaktır;
- 2) Öğretmen- öğrenci ilişkileri rehberlik anlayışına göre düzenlenecektir; disiplinsizliğe karşı yapıcı ve ıslah edici yollarla bir öğrenci kamuoyu yaratılacaktır;
- 3) Okullarda, öğrencilerin ruh sağlığını koruyucu önlemler öncelikle ele alınacaktır; kişiliklerin, önleyici ve yapıcı bir disiplin anlayışı içinde geliştirilmesine yardımcı olunacaktır (Tosun,2002:197).

Sonuç olarak yapılan her davranışı ödül ve ceza açısından değerlendirmek her zaman doğru değildir. Disipline aykırı olarak ortaya çıkan her davranışın ceza ile sonuçlandırılması, onun bir daha çıkmayacağı anlamına gelmez. Eğer ceza, öğrenciyi olumsuz olarak adlandırılan davranışı yapmaktan alıkoyacaksa ve bu durum süreklilik arz edecekse iyidir. Yapılan araştırmalar cezanın kısa süre için itaate zorladığı, uzun vadede etkisiz olduğunu göstermektedir (Ünal ve Ada 2000’den aktaran Ada ve Çetin,2002:61).

Şu anda ülkemizde uygulanmakta olan disiplin yönetmeliği 13 Mart 1995 tarihli,2426 sayılı tebliğler dergisinde yayınlanan “ Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği”dir. Bu yönetmeliğin bazı maddelerinde 26 Şubat 2002 tarihinde değişiklikler yapılmıştır. Yönetmeliğin kapsamına , M.E.B.’na bağlı resmi özel ortaöğretim kurumlarının öğrencileri girmektedir (Madde:2 Değişik: 26.2.2002/24679 RG). Yönetmelikte ödül ve cezaların koşulları sıralanmakta okul disiplin kurulunun kuruluşu , amacı ve işleyişi ile ilgili bilgiler verilmektedir. Yönetmeliğin 5. Maddesinde öğrencilerin uyacağı kurallar sıralanmakta, 6. Madde de bu kuralların derslerde, törenlerde, toplantılarda , rehberlik çalışmalarında, sosyal,

kültürel ve benzeri tüm eğitici faaliyetlerde davranış olarak öğrencilere kazandırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Ayrıca yönetmelikte ödüllendirmenin nasıl ve hangi şartlarda yapılacağı konusunda bilgi verilmektedir. Ödül ve disiplin yönetmeliğinde , “ Onur Kurulu” üyelerinin seçilmesi ile ilgili sürece yönelik bilgi verilmektedir. Onur kurulu üyeleri, her sınıftan birer öğrenci olmak üzere ders yılı başında sınıf rehber öğretmenin gözetiminde öğrenciler tarafından seçilir.

Halen uygulanmakta olan yönetmeliğe göre, disiplin cezaları 6 grup altında toplanmaktadır. Uyarı- Kınama- Mahrumiyet cezaları bir başlık altında verilmiştir. Uyarı, öğrencinin davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile öğrenciye bildirilmesidir. Mahrumiyet, öğrencinin sosyal faaliyetlerden bir süre mahrum bırakılmasıdır. Kınama cezası da, öğrenciye cezayı gerektiren davranışta bulunduğu hatırlatılarak, tekrarından kaçınması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir. Okuldan kısa süreli uzaklaştırma, Okuldan tasdikname ile uzaklaştırma ve örgün eğitim dışına çıkarma cezaları daha çok siyasi ve ideolojik davranışlarda bulunma ve kurallara karşı gelme gibi davranışları kapsamaktadır.

Yönetmeliğin 18. maddesinde ceza takdirinde dikkat edilecek hususlar şöyle sıralanmıştır; 1- Öğrencilerin kişisel özellikleri, 2- Davranışın niteliği, önemi ve ne gibi şartlar altında yapıldığı, 3- Davranışın yapıldığı zamanki öğrencinin psikolojik durumu, 4- Öğrencinin okul içinde ve dışındaki genel durumu, 5-Öğrencinin yaş ve cinsiyeti, 6- Öğrencinin derslerdeki ilgi ve başarısı, 7- Öğrencinin aynı öğretim yılı içinde daha önce ceza alıp almadığı, 8- Öğrencinin tüm kişiliği değil, yalnız söz konusu davranışının odak yapılması gerektiği gibi hususlardır.Yönetmeliğin 27. maddesinde ise disiplin suçu işleyen öğrencinin öncelikle okul rehberlik servisine gönderilmesi gerektiği belirtilmektedir (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22188_0.html).

Ödül ve ceza sistemleri ne kadar iyi işlerse işlesin, hem fizyolojik hem de psikolojik değişimleri yoğun bir şekilde yaşayan ergenlik dönemindeki bireyin çevresiyle uyumunda geçici yada sürekli aksaklıklar olabilir.

Bireyde bir topluluğa ait olma hissi yeterince güçlü bir şekilde oluşmayabilir. Canlının, gereksinimlerini gidermek, isteklerini karşılamak amacıyla içinde bulunduğu çevre ile kurduğu uyarlı ilişkilere uyum diyoruz. Uyum, görelî bir kavramdır. Bu anlamada uyum için, bireyin kendisinde ve çevresinde değişiklikler yapması gerekmektedir (Bakırcıoğlu,2002:117).

Sarıbaş(2003), “Sınıf Yönetiminde Uyumsuz Çocuklar” isimli makalesine göre; Bazı çocuklar, elinde olmayan sebeplerle başkalarıyla anlaşmakta zorlanır, uyuşmazlığa düşer, onlardan farklı davranır, problem çıkarır ve mutsuz olur. Çevreyi de olumlu veya olumsuz etkiler. Toplumun ve bireyin mutluluğu uyumla örtüştüğu için bu durum toplum içinde birey için de mutsuzluğa yol açar (http://egitirim.inonu.edu.tr/MSaribas_uyumsuzcocuk.htm)

Uyumlu çocuk, yaşının ve kendi özelliklerinin gerektirdiği bedensel, devinimsel, zihinsel, cinsel, duygusal ve toplumsal davranışları gerçekteştiren çocuktur. Kişilik, en elverişli ortamda bile, birçok sorunların çözüme kavuşturulması, engellerin aşılması sonucu gelişmektedir. Her gelişim basamağında çocukların karşılaştığı sorunların bir çoğu, anne babanın desteği ile çözülebilecek niteliktedir. Olağan sorunların birçoğu, çocuğun desteklenmediği, anne babanın yanlış tutum içinde olduğu zaman büyümede ve derinleşmektedir (Bakırcıoğlu,2002:117).

Sarıbaş(2003), “Sınıf Yönetiminde Uyumsuz Çocuklar” isimli makalesine göre; Problemlî çocuklar, fazla asabiyet, huzursuzluk, rahatsızlık, okula ilgisizlik, akademik çalışmalarda başarısızlık, aşırı kıskançlık, aşırı hırslılık, dikkatsizlik, öfkeliilik, utangaçlık, korkaklık, güvensizlik, duygusallık, hassaslık gibi davranışlar gösterebilirler. Elbette bu davranışları normal insanlarda da gözlemlemek mümkündür. Sorun bu davranışların ciddi anlamda süreklilik göstermesidir. Uyumsuz çocuklarda bu davranışların bazıları ya da çoğu sürekliidir (http://egitirim.inonu.edu.tr/MSaribas_uyumsuzcocuk.htm).

Çocuklarda görülen ruhsal sorunların kimisi de dış etkenlerden kaynaklanıyor. Aile birliğini ve dirliğini bozan baskılar başka zorlayıcı nedenler de gelişimi olumsuz etkiliyor. Yapısal yatınlıklar, olumsuz anne ve baba tutumları ve olumsuz ev

yaşantıları, dış etkenlerle birleşince kalıcı ruhsal rahatsızlıklar yaratıyor. Kimi zaman bunlardan biri ağırlık kazanıyor, kimi de tümü etkili oluyor ve geçici ya da kalıcı ruhsal rahatsızlıklara yol açıyor (Bakırcıoğlu,2002:117-118).

Bir de aşırı etkinlik (hiperaktiflik) gibi çocuğun yapısıyla ya da beyin incinmesinden doğan sakatlıklarla ilgili sorunlar vardır. Anne baba tutumu, bir tür sorunların da düzelticisi ya da büsbütün artırıcısı olabiliyor (Bakırcıoğlu,2002:118) .

Günümüzde ceza kullanılmak istenmeyen ve ancak son çare olarak başvurulabilecek bir yöntem haline gelmiştir. Önemli olan uygun olmayan davranış ortaya çıktığında bu davranışı ceza ile o an için sindirmek değil bu davranışın sebebine inerek kaynağını bulup yok etmektir. Böylece davranışın bir daha tekrar etmemesi sağlanmaya çalışılır.

Uygunsuz bir davranış için çocuğa ceza verilmesi çok kolay bir yoldur. Ama bu şekilde , bu davranışın tekrar etme olasılığı oldukça yüksektir. Çünkü birey ne yaptığı davranışın neden kötü olduğunu bilir ne de cezayı veren bu davranışın neden ortaya çıktığını bilir. Yapılması gereken şey bireyi bu davranışa iten sebepleri bulmak ve bu sorunları çözmeye çalışmaktır. Bunun içinde problemlerle gençlerle iyi ilişkiler kurabilecek konusunda uzmanlaşmış eğitimli rehber öğretmenlere ihtiyaç vardır. Günümüzde rehberlik disiplin problemlerinin çözümünde en etkili yol olarak görülmektedir.

Öğrencilerden her biri, kişilik özellikleri ve geldikleri sosyo- ekonomik ve kültürel çevre yönünden birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Bunlardan bazıları okulun işleyişine kolayca uyabildikleri halde, bazıları kendilerini bambaşka bir dünyada bulmuşcasına yabancılaşmakta, okula alışamadıkları, nizam işleyişine uyamadıkları için çeşitli problemlere sebep olmaktadır. Bu uyumsuzluk problemlerinin giderilmesi, hatta problem haline gelmeden önlenmesi için rehberlik hizmetlerine ihtiyaç vardır (Akbayrak,1977:213).

Öğrencilerinin şahsiyetlerine ve ruh sağlıklarına ehemmiyet veren okul disiplin problemleri karşısında mahkeme ve hapisane gibi hareket etmez, doktor ve hastane gibi davranır ve çalışır (Pars, Cırtılı,Enç ve Oğuzkan, 1955:303).

Rehberlik, öğrencinin gerek kişiliğinden kaynaklanan , gerekse çevresiyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan ve çözmekte başarısızlığa uğradığı sorunlarını tanımaya, çözümünü için en uygun kararlar almasına, bunları uygulamasına yardım etmektir. Doğruyu bulmak, doğru kararlar vermek çocuğun görevidir. Rehber öğretmenin görevi ise onun sağlıklı düşünebilecek, doğru kararlar verebilecek yetiler kazanmasına yardım etmektir (Alıcığüzel,1998:285).

Rehberlik, kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini kendine en uygun düzeyde geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce bireye verilen psikolojik yardımdır (Kepçeoğlu,1999:13).

Larry Koenig'e göre öğrenci problemlerinin önceki yıllara göre artmasının sebepleri ikiye ayrılır. Bunlar; aile düzeninin bozulması ve aile ilgisi ve desteğinin olmamasıdır. Yıllar boyunca bu iki durumun değişmesi öğrencilerin okuldaki davranışlarını olumsuz etkilemiştir. Bu iki ana etkenin yanında daha birçok etkende olumsuz okul davranışlarına sebep olmaktadır ; kendine güvensizlik, ilaç bağımlılığı, gençlik çağı depresyonu, asabiyet, umutsuzluk, alkol v.s. Bu oldukça kısa bir listedir. Bunlar gibi birçok sebep çocuğu uygunsuz bir davranışa yöneltebilir. Önemli olan çocuğun davranışını direkt olarak çocuğun kişiliğine bağlamamaktır. O olaya sebep olan etkeni bulmaya çalışılmalıdır. Olayı kişisel algılamak mantıklı değil duygusal tepkiler vermemize neden olur. Duygusal tepkilerde genellikle durumu sadece daha kötü bir hale sokar (Koenig,2000: 6-8).

Gökçe(1984:38)'ye göre üzerinde durulan öğrenci sorunları üç grupta toplanmıştır:

1. Velilerin çocuklarıyla, okul idaresi ve öğretmenlerle yakın ilişki kurmamaları öğrencilerin uyumsuzluklarına ve başarısızlıklarına yol açmaktadır. Öğretmen-veli ilişkileri genellikle sorunların ortaya çıkması ya da anlaşmazlıkların sorun haline

gelmesini engelliyor. Özellikle aile-okul işbirliğinin ailenin belirli konularda eğitilmesine de olanak vereceği düşünüldüğünden okulun bu yolla da öğrencilere dolaylı olarak yarar sağlayacağı ileri sürülmektedir.

2. Öğrencilerin kişisel sorunlarını çözümlenmede, kötü alışkanlık edinmelerini önlemede yardımcı olabilecek etkili bir danışma servisine gereksinim duyulmaktadır. Bazı okullarda karşılaşılan hap (optadilon) kullanma ve benzeri alışkanlıkların okul idaresi ve veliler için sorun haline geldiği gözlenmiştir. Sadece liselerin bir kısmında adı olan Rehberlik servisinde genellikle geri hizmete çekilen ilk öğretim müfettişleri ya da öğretmenler görevlendirilmektedir. Görevlendirilen kişi amacı gerçekleştirebilecek bilgi ve deneyime sahip olmadığı gibi kendisinden bu yönde ciddi bir hizmet de beklenmemektedir. Böylece Rehberlik adı altında çok gerekli olan bir hizmet bazı okullarımızda varmış gibi görülmekle beraber görevini yerine getiremeyen dejenere olmuş ve bizzat öğretmenler tarafından da benimsenmeyen 'karşı' olunan bir birim haline dönüşmüştür.

3. Öğrencilerin okul dışı özgür zamanlarını olumlu bir biçimde yönlendirecek ortamın bulunmaması, gençlik sorunlarının gündeme gelmesinde önemli bir faktör olmaktadır. Okul dışında öğrencinin özellikle nüfusu az yerleşim birimlerinde gidebileceği, kendi yaşlılarıyla ilgi duydukları konularda oturup konuşabileceği, oyun oynayacağı ya da bir uğraşı gerçekleştirebileceği yerlerin (gençlikevi, gençlik merkezi ya da toplum merkezleri gibi merkezlerin olmaması öğrencinin kahvelere gitme ya da başıboş gezme alışkanlığı kazanmasına yol açmaktadır. Genç okulda öğrendiğini sokakta yitirmektedir. Orta öğrenim gençliği için özgür zaman faaliyetleri; ders dışı zamanlar için; okulda, öğretim kurumları tarafından gerçekleştirilebilir. Gençlik ve Spor bakanlığı tarafından da toplum merkezleri, gençlik evleri kurularak özgür zaman faaliyetlerinin yaygınlaştırılması gerçekçi bir çözüm olacaktır.

Tony Charlton ve David Kenneth' e göre geçen zaman içinde toplumdaki değişime uygun olarak eğitim yaşamı da değişime uğramıştır. Sorunlar karşısında öğretmen davranışları da değişmek zorunda kalmıştır. Bağırmanın yerini öğrenciyle tartışma ve ikna etme almalıdır (Charlton ve Kenneth, 1997:153).

Eğer çocuklara okulu ve eğitimi sevdirmek istiyorsak daha ilgi çekici, planlanmış , daha samimi bir eğitim ortamında uygulanan bir eğitim programı düzenlemek gerekmektedir. Gençler daha farklı bir aile yapısına sahip ve çok hızlı bir değişim yaşamış bir kuşağın içinden gelmektedir. Çevrelerinde daha geleneksel, daha tutucu bir çevre vardır. Bu çevrede yetişen genci geleceğe uygun şekilde yetiştirmek için çoğu eğitim yaklaşımımızı değiştirmemiz gerekmektedir. Sistemi öğrenciler için daha kolay , kullanışlı ve pratik bir hale çevirmeliyiz. Onlara okulun sistemini nasıl kullanacaklarını öğretmeliyiz ve okulun pastoral düzenlemelerinin onlardan ne yapmalarını istediğini, sınıf ya da grup tartışmalarında okulun başarı ve başarısızlıklarını anlatmalıyız (Charlton ve Kenneth, 1997:153-155).

1.2 OKULLARDA DİSİPLİN ANLAYIŞLARI VE UYGULAMALARI

Farklı eğitim felsefeleri, farklı okul amaçları ortaya koyarlar. Eğitim felsefeleri çok çeşitli şekillerde sınıflandırılabilirler. Çoğunlukla da öğretmenler ve öğrenciler tarafından uygulanan denetim ve özgürlük miktarına göre sınıflandırılırlar. Bu felsefeler, öğretmenin bilgi ve kültürü düzenli ve denetimli bir biçimde öğrencilerine aktarmasını ya da öğrencilerin neyin önemli olduğunu öğretmenden öğrenerek kendilerini yönlendirmelerini vurgularlar. Çocuk geliştirme ve disiplin teorileri aynı kalıbı izlerler. Bütün teoriler, düzenli bir öğrenme ortamı yaratarak öğrencilerin okuldaki başarılarını arttırmayı amaçlar (Tosun,2002:126).

1960'lı yıllardan bu yana eğitimciler ve araştırmacıların birincil sorun olarak göz önünde bulundukları 'okul disiplini' konusunda çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Felsefi ve psikolojik düşünce ve tekniklerin geniş bir bileşiminden oluşan bu yaklaşımlar, insancıl ve öğrenci merkezli den davranışçı ve öğretmen merkezliye doğru sıralanır (Celep,2002:177).

Öğretmenin liderlik tarzı, onun ne tür disiplin yaklaşımı benimsediğinin bir göstergesidir. Disiplin anlayışları bakımından öğretmenler arasında farklılıklar vardır. Öğretmenlerin disiplin sağlamada disiplin modellerinden haberdar olmaları, kendilerine özgü tarz geliştirmelerinde etkili olacaktır. Temel olan görüş,

öğretmenlerin kendi tarz ya da tarzlarını somutlaştırarak eğitim psikolojisi bakımından uygun düşüp düşmediğini gözden geçirmelidirler (Küçükahmet,2000:51).

Birçok yazar uygun olmayan davranışlarla baş edebilmek için öğretmen kontrolünün düşük ya da yüksek olmasına göre yaklaşımlar geliştirmiştir.Kontrolün derecesine göre sınıflanan modeller aşağıda incelenecektir. Bir öğretmenin kontrol sağlamadaki yaklaşımı bir modele uygun düşer fakat her durumda o modele sadık kalmak zorunda değildir. O anki şartlara göre durumun gerektirdiği kontrol miktarına göre yaklaşımlar arasında kayma olabilir ve başka stratejiler uygulanabilir (Burden,1999:36).

Tablo 1.2 - Sınıf Yönetimi ve Disiplinde Öğretmenin Kontrol Dereceleri

	Düşük Kontrol Yaklaşımları	Orta Kontrol Yaklaşımları	Yüksek Kontrol Yaklaşımları
Öğretmen kontrolünün derecesi	Düşük	Orta	Yüksek
Öğrenci kontrolünün derecesi	Yüksek	Orta	Düşük
Öğrencilerin duyu, düşünce ve tercihlerini dikkate alma	Yüksek	Orta	Düşük
Öğretmenin karakteristik Davranışları	Transaksiyonel analiz Benzeriletişim Grup Yönetimi	Mantıklı sonuçlar Cesaret vermek İşbirlikçi disiplin Gerçeklik terapisi Kontrol teorisi Ders ve grup yönetimi	Sınıfları yapılandırma limitler koyma,işbirliği destekleyici sistemler Davranış değişikliği Atılgan disiplin Bedensel cezalar
Modellerin temsilcileri	Eric Berne Thomas Harris Haim Ginott Fritz Redl William Wattenberg	Rudolph Dreikurs Linda Albert Jane Nelsen William Glasser Jacob Kounin	Frederic Jones B.F. Skinner Lee Canter Siegfried Engelmann James Dobson

Burden, P.R.(1999). *Classroom Management and Discipline*, John Wiley&Sons,Inc, Newyork U.S.A.

Bazen model içinde bile duruma göre kontrolün derecesinde alçalma ve yükselme olabilir. Düşük , orta ve yüksek kontrol stratejileri aynı modelin içinde yer alabilirler. Bu durumda stratejilerin hangi kontrol derecesine uyduğuna göre sınıflandırılırlar (Burden,1999:36).

Disiplin konusundaki tartışma aslında, çocukların yapmalarını istediğimiz davranışlarla değil, onlarla nasıl baş etmemiz gerektiğiyle ilgilidir. Çoğumuz çocukların düzenli, işbirliğini seven, evde ve okulda başkalarının haklarına saygılı bireyler olmaları konusunda anlaşıyoruz; ne var ki, hepimizin üzerinde anlaştığı bu disiplini sağlamak için disiplin altına almanın en iyi yol olup olmadığı konusunda aramızda çok derin ayrılıklar vardır (Gordon,2002:5).

1.2.1 Düşük Derecede Öğretmen Kontrolü Modelleri

Düşük kontrol modelleri yaklaşımı öğrencilerin hareketlerini kontrol etme sorumluluklarının olduğu ve bu kararları verebilme kapasitesine sahip oldukları felsefesine dayanır. Çocukların potansiyel sahibi oldukları ve karar verebilmek için yeterli kişisel gelişime sahip oldukları görülür. Çocukların duygu düşünce ve tercihleri, yönetim ve disiplin uygulamalarında hesaba katılır (Burden,1999:36).

1.2.1.1 Ginott Modeli

Ginott modelinde temel amaç, öğretmenlere güvenli, insancıl ve verimli sınıf iklimini oluşturmada destek sağlamaktır. Kuram, Kounin kuramına dayanmaktadır. Kuram, öğretmenlerin sınıfta öğrencilere karşı ne tür ifadelerde ve davranışta bulunmaları ve bulunmamaları gerektiğini içermektedir (Ginott 1971'den aktaran Celep,2002:229).

Disiplin, küçük zaferler dizisi, uzun-dönemli gelişme süreci ve bir çocuğun yanlış davranışının acil çözümü olarak görülür. Öğretmenler, duruma ve duygularına uygun yumuşak bir dil kullanarak öğrencilerini kibarca ikna etmelidirler. Öğretmenler hem somut iletişimler kullanmalı hem de cezaya karşı başka seçenekler bulmalıdırlar. Çünkü ceza eğitici değildir ve düşmanlık yaratır (Steere'dan aktaran Tosun,2002:130).

1.2.1.2 Transaksiyonel Analiz

Bu disiplin yaklaşımına göre, bütün insanlar davranışlarının temelini biçimlendiren üç ego durumuna sahiptir. Bunlar: Aile, çocuk ve yetişkin ego durumlarıdır. Anne-baba ego durumu, yaşamın ilk beş yılı boyunca bireyin dışsal olaylara ilişkin deneyimi, sorgusuz ve verilen kabul etme kayıtlarının yüksek bir birikimidir. Çocuğun ilk çevresi olan aile öğretmen gibi insanlardan gördüğü davranışları daha sonraki yaşantılarında kullanmak üzere doğru davranışmış gibi sorgulamadan belleğine kaydeder (Edwards 1997'den aktaran Celep,2002:201).

Çocuk ego durumunda, ailelerin söyledikleri kaydedilirken, çocuğun ego durumu eşzamanlı olarak kaydeder. Bu kayıtlar, çocukların gördükleri ve işittiklerine yaptıkları tepkilerden oluşur (Edwards 1997'den aktaran Celep,2002:202).

Yetişkin ego durumunda kendi düşüncelerinden ve kendi farkındalıklarından elde ettiği şeylerle yapabilecekleri şeyleri öğrenebilir. Yani bu dönemde ne her şeyi olduğu gibi kabul etme, ya da her şeyi bütünüyle reddetme söz konusu değildir. Çocuk, durumu sorgular ve varacağı sonuca göre tepki gösterir (Celep,2002:203).

1.2.2 Orta Derecede Öğretmen Kontrolü Modelleri

Orta kontrol modelleri gelişimin içsel ve dışsal etkenlerin bir birleşimi olduğu felsefesine dayanır. Bu sebeple öğrenci davranışının kontrolü öğrenci ve öğretmen sorumluluklarının birleşimidir. Bu gruptaki eğitimciler düşük kontrol felsefesindeki öğrenci merkezli psikolojiyi kabul ederler, ama aynı zamanda öğrenmenin bir grup işi olduğunu vurgularlar. Bu sebeple eğitimci bireysel öğrenci kontrolünü mümkün olduğunca benimser ama grubun ortak ihtiyaçlarını öğrencinin bireysel ihtiyaçlarının üstünde tutarlar. Çocuğun duygu düşünce ve tercihleri idare ve disiplin sağlamada hesaba katılır, ama eğitimcinin önceliği grubun akademik ihtiyaçlarını sağlamaktır (Burden,1999:42-43).

1.2.2.1 Gerçeklik Terapisi/ Kontrol Teorisi

Gerçeklik terapisinin kurucusu W. Glasser'e göre, bireyler sorumsuz davranışlarını kabul etmesini öğrenmeli ve daha üretici, daha ussal biçimde davranışlar göstermek için gerekli aşamaları kaydetmelidirler. Bilinçaltının analizi ya da bireyin davranışının yargılanmadan kabul edilmesi gibi düşüncelere karşı çıkmakta, bunun yerine bireylerin kendi davranışlarının sonuçlarını kabul etmeyi ve başkalarının haklarını çiğnemenen sorumlu bir biçimde yaşamayı öğrenmeleri gerektiğini savunmaktadır(Celep,2002:240). Bu teoriye göre, çocuklar kendilerini buldukları ve çeşitli durumları başkaları değil kendileri kontrol ettiklerinde kendilerini güvenlikte hissederler (Tosun,2002:132).

Glasser'e göre kurallar esastır ve öğrenci kurallara uymaya zorlanmalıdır. Akılcı ödüller öğrencilerin olumlu davranışlarından sonra verilmelidir. Kötü davranışlar muaf tutulmalıdır. Öğrenciler sürekli sorumluluk kazanmaya ve doğru davranış kabul etmeye zorlanmalıdır ki böylece takdir edilebilme gücünü kazansınlar. Bu modelde, sorun olduğunda, öğrenciler küçük gruplar halinde bir daire oluşturup otururlar ve problemleri tartışıp çözüm yolları ararlar. Burada öğretmene düşen görev onlara çözüm için yardımcı olacak tutarlı bilgiler vermektir (Küçükahmet,2000:52).

1.2.2.2 Mantıklı Sonuçlar Modeli

Bu modelde disiplin kavramı Rudolf Dreikurs(1982) tarafından oluşturulmuştur. Öğrencilerin kendi disiplinlerini geliştirmeleri esasına dayanır. Kurallara uymak veya ihlal etmek mümkündür. Öğrencilere yaklaşım şekli, doğru olanı belirtmektir. Bu modelde öğrencilere dünyanın gerçekleri öğretmenlerce gösterilmesi gereği vurgulanmıştır. Ancak bu yolla öğrenciler davranışlarından sorumlu olmayı öğrenirler. Eğer öğrenci derste verilen sürede çalışmasını bitirmediyse, yapılması gerekenler ders aralarında ya da okul çıkışında kendisine yaptırılmalıdır. Böylece öğrenci durumu değerlendirme, deneyim kazanma fırsatı bularak sorumlu seçimler yapmayı öğrenir (Küçükahmet,2000:54).

Amaçlara ulaşmaya yönelik bu davranışın temelinde “ ait olma” gereksinimi yatmaktadır. Çocukların ayrıca merhamet duygusunu, yaşadıkları topluma nasıl yararlı olabileceklerini öğrenmeleri gerekir. Çocuklara, insan ahklarına ve bütün insanların değerlerine önem vermeleri öğretilmelidir(Nelson,1987’den aktaran Celep,2002:194). Bu yaklaşım, çocukların ait olma, eşitlik ve karşılıklı saygı duygularını geliştirmelerini engelleyen herhangi bir disiplin modeline karşı olmayı içerir (Edwards 1997’den aktaran Celep,2002:194).

İstenmeyen davranışı düzeltmenin anahtarı hata yapan öğrenciyi tanımak ve derhal sorunu anlamaktır. Öğrenci akılcı sonuçlarla davranışlar hakkında bilgilendirilir ve istendik davranışlarda bulunmaları için öğrencilere yardım edilir (Küçükahmet,2000:54).

1.2.2.3 Kounin Modeli

Kounin, öğretmenin sınıfta hatalı bir davranışta bulunan öğrenciyi yakaladığında ve davranışı düzelttiğinde bu durumun o öğrencinin yakınındaki diğer öğrencileri de etkilediğini belirtir. Bunu “dalgalı etki” olarak belirtir (Küçükahmet,2000:53).

Sınıfta olumsuz bir davranış olduğunda bu davranışın ileride tekrarlanmasını veya benzeri hareketlerin oluşmasını engellemek için dalgalı etkiler kullanılır. Öğretmen istenmeyen davranışta bulunan öğrenciyi ve davranışı belirlemeli, istenmeyen davranış yerine hangi davranışın olması gerektiğini belirtmelidir. Bu modelde sert tepkiler önerilmez. Öğretmenlere bir problem karşısında gereksiz uğraşlardan çok dersleriyle ilgilenmeleri, öğrencilerin derse dikkatlerinin sağlanması için gerekirse etkinlikleri değiştirmeleri, dersin içeriğine ağırlık vermeleri ve öğrencilerin derse etkin katılımını sağlamaları önerilir (Küçükahmet,2000:53).

1.2.3 Yüksek Derecede Öğretmen Kontrolü Modelleri

Yüksek kontrol modelleri öğrencinin büyüme ve gelişiminin dış etkenlerin bir sonucu olduğu felsefesine dayanır. Çocuklar potansiyel sahibi görülmez çevresel etkenlerin onları şekillendirdiğine inanılır. Bu sebeple eğitimciler ve yetişkinlerin arzulanan öğrenci davranışlarını belirlemeleri, bu davranışları zorlamaları ve uygun

olmayan davranışları yok etmeleri beklenir. Öğrenci duygu düşünce ve tercihlerine çok az önem verirler. Yetişkinlerin daha tecrübeli olmalarından dolayı öğrenci gelişimi ve davranış kontrolünde neyin en iyi olduğuna karar vermeleri beklenir (Burden,1999:49).

1.2.3.1 Atılgan Disiplin Modeli

Canter ve Canter (1976) ilk olarak otorite kurmayı göze alır. Otorite kurmanın öğretmen için gerekli olduğu savunur. İddialı, idealist öğretmenin açık ve sağlam bir otorite kurmasının öğrencileri için şart olduğuna inanır. Bu klasik yöntemle öğütler vererek uygun davranış yapmaları ve itaat etmeleri sağlanır (Küçükahmet,2000,:52).

Otoriter öğretmenler uygunsuz, itaatsiz davranışlara ders yılının başında izin vermezler. Öğrencinin duygusal problemler , kalıtsal sorunlar, bedensel özürler, olumsuz şartlarda yetişme gibi özel durumlardan kaynaklanan uygunsuz davranışları bile hoş görmezler. Uygunsuz bir davranış görüldüğünde davranışın kaynağı önemli değildir. Böyle durumlarda davranışı uygun haline getirmek ve kuralları kabul ettirmek önemlidir. Kurallara uyan öğrencilere ödüller verilirken kuralları ihlal eden öğrencilere cezalar verilir (Küçükahmet,2000,:52). Bu model, öğretmenler bütün öğrencilere benzer biçimde davranma, aynı ölçütleri uygulama ve bütün öğrencilerden aynı başarıları bekleme düşüncesine dayanmaktadır (Celep,2002:184).

1.2.3.2 Davranış Değişikliği Modeli

“ Davranış değişikliği modeli” davranışların çevre tarafından ödül ve ceza yoluyla öğrenildiğini ifade eden Skinner’ın savı üzerine temellendirilmiştir. Bu modelin esası doğru davranışlar sonunda pekiştirilerek, bu davranışların yapılma sıklığını artırmaktır. İyi öğrenciler kurallara uyan ve ödül alan öğrencilerdendir. İstenmeyen davranış yapan öğrenci ise cezalandırılır (Küçükahmet,2000:53).

Davranışçılara göre çevresel uyaranlar insan davranışını belirler ve bunlar değiştirilip kabul edilebilir toplumsal ölçütlere göre insan davranışını biçimlendirirler. Davranışçı düşüncenin altında yatan temel ilke, insanların acı veren, hoş olmayan deneyimlerden veya uyarıcılardan kaçınırken, hoş ve ödüllendirici olanı

aramaya çalışmalarıdır. Öğretmenler, sınıf ortamındaki öğelerin her birinin öğrenci davranışını nasıl etkilediğini değerlendirmeli ve bunları kabul edilebilir davranışlar doğrultusunda değiştirmelidirler (Celep,2002: 178).

1.2.3.3 Jones Modeli

Çocukların, öğretmen tarafından davranışlarının katı bir şekilde kontrol edildiği sınıflarda bulunmaktan hoşlandıkları varsayılır. Bu modele göre , öğrenciler öğretmeni cezalandırmasının gerekliliğini, kötü davranışı engellemek olarak anlarlar ve öğretmen yanlış davranan öğrencileri cezalandırdığında olumlu düşünürler (Edwards 1993'den aktaran Tosun, 2002:128).

Atılgan öğretmen yumuşak ama kararlı açıklamalar yapar. Kuralları ve politikaları sakince uygular. Disiplini sağlarken; göz kontağı, mimikler ve jestler, ses tonu, fiziksel yakınlık kullanılır. Atılgan öğretmen sınıfta kurallar bozulduğu zaman yerine getirebileceği sözler verir. Öğrenciler kuralları ve sonuçları bilirler. Kurallar yazılarak sınıfa asılır (Tosun, 2002:128).

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

Ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları ve eğitim yöneticilerinin çözüm yaklaşımları nelerdir?

1.4 ALT PROBLEMLER

- 1) Ortaöğretim kurumlarında görülen disiplin sorunları nelerdir?
- 2) Ortaöğretim kurumlarında verilen disiplin cezalarının okul türüne göre dağılımı nedir?
- 3) Disiplin cezalarının dağılımı cinsiyet ve sınıf düzeyine göre değişmekte midir?
- 4) Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanan çözüm seçenekleri yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere göre nelerdir?
- 5) Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanan çözüm seçenekleri yönetici, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere göre farklılık göstermekte midir?

6) Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanabilir çözüm önerileri yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere göre nelerdir?

7) Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanabilir çözüm önerileri yönetici, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere göre farklılık göstermekte midir?

1.5 ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın genel amacı; “Denizli il merkezinde bulunan Ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları ve eğitim yöneticilerinin çözüm yaklaşımlarının incelenmesidir.”

Bu araştırmanın amaçlarından biri orta öğretim kurumlarında sıkça karşılaşılan disiplin problemlerini ortaya koymaktır. Geliştirilecek bir disiplin uygulamasında öncelikle sorunun doğru belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Disiplin sorunlarının tespiti doğru çözümlerin geliştirilmesinde kaynak olacaktır.

Bu araştırmanın diğer bir amacı ise disiplin suçlarına karşı uygulanan çözüm yollarını, ödül ve ceza sistemlerini, uygulamaların yeterliliklerini gözden geçirmek; ve alternatif çözüm önerileri için veri toplayıp uygun zemin hazırlamaktır.

1.6 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Okullardaki disiplin uygulamalarının hem psikolojik danışma ve rehberlik hem de eğitim yönetimi açısından çağın gereklerine uygun bir şekilde ele alınarak değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Çocukları azarlayarak, eleştirerek ve belki de döverek disiplin sağlamaya çalışmak yerine problemi gidermede daha çağdaş ve bilimsel, ergenlik çağının ihtiyaçlarını gözeten, disiplin anlayışlarının okullara hakim olması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilecek bulguların anket uygulanan okullara geri dönüşümü yapılarak yürürlükte olan disiplin uygulamalarının ne denli etkili ve başarılı olduğu ve neler yapılabileceği hakkında bilgi verilmesinin uygulamada yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma sonucunda elde edilecek bulguların geleceğin sağlıklı nesillerini yetiştirmekle görevli olan okullarımızda, daha sağlıklı ve düzenli bir eğitim ortamı oluşturulmasında yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bugün de okullarımızda disiplin sorunlarına rastlanması olağan bir durumdur. Disiplin sorunlarını çözerken öncelikle öğrencinin kıyaslama, denetleme ve değerlendirme yapabilmesi ve benzeri suç sayılan eylemlerin yinelenmesinin önlenmesi için, kendisinden beklenen davranışların, kuralların ve ölçütlerin belirlenmesi ve açıklanması gerekir. Bununla birlikte okulda disiplini sağlamayı, basit bir sorun olarak görmek yerine, yeterince çaba, zaman, uzmanlık, sabır gerektiren bir sorun olarak ele alınmalıdır.

Disiplin sağlamada dikkat edilmesi gereken bir noktada, oluşabilecek disiplin problemlerine karşı önlemlerin alınabilmesidir. Uygunsuz davranışların daha ortaya çıkmadan bilinmesi, oluşabilecek problemlere karşı hazırlıklı olunmasını sağlar. Araştırmada yönetici, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere uygulanan anket sonucunda elde edilen çözüm önerileri ve okullarımızda görülen suçlar, hangi suçların artış gösterdiği, hangi sınıf düzeyinde öğrencilerin suça eğilim gösterdikleri gibi bulguların; okullarda uygulanacak disiplin programları ve alınacak önlemlerde kaynak teşkil edebileceği düşünülmektedir

1.7 SAYILTILAR

- 1) Araştırmanın veri toplama aracının geçerliliği için uzman kanısı yeterlidir.
- 2) Anket sorularının içtenlikle cevaplandırıldığı kabul edilmiştir.

1.8 SINIRLILIKLAR

Bu araştırma, Denizli ili Merkezinde bulunan lise ve dengi 24 okuldan alınan verilerle sınırlıdır. Araştırma 2005-2006 eğitim- öğretim yılı Mart ayı bilgileriyle sınırlıdır.

1.9 TANIMLAR

Ortaöğretim Kurumları: “Genel, mesleki ve teknik liselerle bunların dengi okullar” (Milli Eğitim Mevzuatı, 1996: 17).

Disiplin Kurulu: “ Okul disiplin kurulu her ders yılının ilk ayı içerisinde öğretmenler kurulunca gizli oyla seçilen iki öğretmen , müdür başyardımcısı müdür başyardımcısının bulunmadığı hallerde müdürün görevlendireceği bir müdür yardımcısı, onur kurulu ikinci başkanı ve okul-aile birliğinin kendi içinden seçeceği bir öğrenci velisinden kurulan, disipline aykırı davranışların nedenlerini inceleyip bunların ortadan kaldırılmasının yollarını arayan kurulu” ifade eder (M.E.B. Öğrenci Ödül ve Disiplin Yönetmeliği, 1995: 213).

Mahrumiyet Cezası: Öğrencinin belli bir süre için spor çalışmalarına, okul gösteri ve gezileri gibi ders dışı eğitici ve toplu faaliyetlere alınmamasını ifade eder (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22188_0.html).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar özet halinde verilmiştir.

2.1 YURT İÇİNDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Mercan (2001) tarafından Ortaöğretim okullarındaki disiplin cezaları uygulamalarının sonuçları ile ilgili görüşler incelemiştir. Araştırmanın amacı, ortaöğretim okullarında ödül ve disiplin yönetmeliğine göre uygulanan cezaların, ceza alan öğrencinin kendisi, yönetici ve disiplin kurulu üyelerinin disiplin cezasının sonuçları ile ilgili yaşadıkları duygu ve düşüncelerinin neler olduğunun incelenmesidir. Bu araştırma 2000-2001 eğitim- öğretim yılında Adana merkez Seyhan ve Yüreğir’de bulunan 22 lise ve dengi okuldaki 217 öğrenci, 64 disiplin kurulu üyesi ve 67 yönetici üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda okullarda en sık kınama ve kısa süreli uzaklaştırma cezalarının uygulandığı bulunmuştur. En çok cezayı genel lisede okuyan ve üçüncü sınıfta olan öğrencilerin aldığı, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla ceza uygulamaları ile karşı karşıya kaldığı, ceza alanların orta sosyo-ekonomik düzeyden geldikleri ve ortalama başarıya sahip oldukları bulunmuştur. Disiplin cezalarının en çok arkadaşıyla kavga etme ve dersin işleyişine engel olmaktan verildiği görülmüştür. Cezaların nedenleri daha çok öğrencilerin edindikleri olumsuz arkadaş ortamına bağlanmıştır. Okullarda disiplin cezası uygulamaları yerine öğrenciler önce bir sözle uyarılmayı beklerlerken yönetici ve disiplin kurulu üyeleri okul rehber öğretmeni ile işbirliğine gidilmesini önermişlerdir.

Ağır(1991) tarafından disipline aykırı öğrenci davranışlarının belirlenmesi ile ilgili okul yöneticileri ile öğretmenlerin disiplin anlayışlarının saptanması amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın evreni Ankara ili ortaöğretim kurumları olup bunlar,okulların bulunduğu çevrelerin sosyoekonomik koşulları ile alt, orta ve üst olmak üzere üç kümede toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda okul yöneticilerinin ve

öğretmenlerin demokratik disiplin anlayışının kavram ve kurallarını bildikleri, fakat bunu uygulamadıkları tespit edilmiştir. Araştırmanın diğer bir sonucuna göre, öğrencilerin sosyo-ekonomik koşulları ve aile içi ilişkilerinin niteliğinin disiplin suçu işlemlerine etki ettiği görülmüştür. Diğer bir bulgu da , öğrencilerin işledikleri suçların Disiplin Yönetmeliğinin ön gördüğü cezalardan daha çok , okul yöneticileri ve öğretmenleri tarafından informal biçimde uygulanan cezalarla karşılaştığı anlaşılmıştır.

Özmen(1995) tarafından liselerde disiplin cezaları ve lise öğrencilerinin uyum durumları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla yaptığı araştırmasında , disiplin cezası almış öğrencilerin uyum düzeylerini ölçmeye çalışmıştır. Araştırma, 1994-1995 eğitim-öğretim yılında Adana ili merkezinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarından dört genel lisede okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini 30 disiplin cezası almış,30 disiplin cezası almamış öğrenciler olmak üzere toplam 60 öğrenci oluşturmuştur. Sonuç olarak, disiplin cezası almış lise öğrencileri ile disiplin cezası almamış olan lise öğrencilerinin “ Kişisel Uyum” alt ölçeğinden almış oldukları puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak ceza alan öğrencilerin “ Antisosyal Eğilimler” alt ölçeğinden almış oldukları puanların ortalaması ceza almayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Akşit(2003)'in yaptığı çalışmada disiplinin eğitimdeki yeri ve önemi işlenmiştir. İncelenen eserler doğrultusunda oluşturulan bu çalışma öğretmenin öğrencileri tanımaya, onlarla iyi iletişim kurmasına, sınıfta çıkabilecek olan disiplin sorunlarına daha etkin çözümler getirmesine yardımcı olmaktadır.Yapılan çalışmada eğitimde disiplinin yeri üç bölümde ele alınmış. Birinci bölümde, disiplinin tanımı ve disiplin türleri üzerinde durulmuş; ikinci bölümde, mevcut türlerin ve disiplin modellerinin okul eğitimine nasıl uygulanması gerektiği ve bu uygulamaların getireceği faydalar ele alınmış; üçüncü bölümde sınıf ortamında disiplin konusu ele alınmıştır. Son olarak eğitim-öğretim ortamında gerçekleştirilmesi gereken disiplin anlayışını; eğitimci, yönetici, öğrenci ve veli çerçevesinde olması gerektiği ve hiçbiri mağdur edilmeyecek şekilde uygulanmaya çalışılması gerektiğinden bahsedilmiştir.

Şimşek(2004)'in yaptığı araştırmanın amacı, insancıl yaklaşıma dayalı olarak geliştirilen bir grup rehberliği programının, öğretmenlerin disiplin anlayışları üzerindeki etkisini belirlemektir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış, gerçekleştirilen faktör analizi sonucunda, ikisi otoriter disiplinle ve diğer ikisi demokratik disiplinle ilişkili olmak üzere dört faktör belirlenmiştir. Geliştirilmiş olan ölçek, Mamak Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ne hizmet içi eğitim amacıyla gelmiş olan 16 kişilik deney grubuna ve Ulubatlı Hasan İlköğretim Okulu'nda görev yapan 16 öğretmenden oluşan kontrol grubuna uygulanmıştır. Bundan sonra, deney grubuna, disiplin konusunda sekiz oturumluk bir eğitim programı verilmiş, uygulamadan sonra, Öğretmen Disiplin Anlayışı Ölçeği her iki gruba tekrar uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda;

“Eğitim programına katılan öğretmenlerin baskıcı/aşırı denetleyici disiplin anlayışları demokratik yönde değişecektir” şeklinde ifade edilen denencesini destekleyici kanıt elde edilmiştir.

“Eğitim programına katılan öğretmenlerin eşitlik anlayışına dayalı disiplin anlayışlarında bir artış olacaktır” şeklinde ifade edilen hipotezi desteklenmemiştir.

“Eğitim programına katılan öğretmenlerin öğrenci merkezli disiplin anlayışlarında bir artış olacaktır.” şeklinde ifade edilen hipotezini destekleyici kanıt elde edilememiştir

“Eğitim programına katılan öğretmenlerin disiplin anlayışları, eğitim programına katılmayan öğretmenlerin disiplin anlayışlarından daha demokratik olacaktır” biçiminde ifade edilen denencesine destekleyici kanıt elde edilmiştir (http://www.education.ankara.edu.tr/ebfdergi/pdfiler/2004_2/41-59.pdf).

Ertürk'ün (1970) yapmış olduğu boylamsal çalışma, eğitim sistemimizin temel ögesi konumunda olan öğretmenlerin, zaman içerisinde daha kötüye doğru bir değişim içerisinde olduğunu gözler önüne sermektedir. Araştırmacı, 1960 yılından 1970 yılına kadar olan 10 yıllık dönem içerisinde, istendik öğretmen davranışlarının azaldığı yönünde bulgular elde etmiştir. Ertürk'ün araştırmasının bir başka bulgusu,

öğretmen davranışlarının bir çok hususta, yeterince demokratik olmadığı ve yetersizliklerin 1960' a göre anlamlı derecede artmış olduğudur (Şimşek 2004'den aktaran http://www.education.ankara.edu.tr/ebfdergi/pdfler/2004_2/41-59.pdf).

Emer (1986), disiplin sorunlarıyla başa çıkmalarında öğretmenlere yardımcı olmak amacıyla hazırlanmış olan eğitim programlarının, genelde olumlu tutum ve davranış değişikliklerine yol açmasının temel koşulunun, öğretmenlerin genel olarak disipline ilişkin bilişsel yapılarında bir yeniden yapılanmaya bağlı olduğunun altını çizmektedir. Nitekim, eğitim programının başında öğretmenler, çözülmesi kendilerine imkansızmış gibi görünen sorunlara ilişkin değişik cevaplar bulmuşlar ve yapılan açıklamaların ikna edici olduğunu belirtmişlerdir . Ancak, deney grubundaki öğretmenlerin, öğrencinin disiplin altına alınmasında, daha çok kısa dönemli önlemleri benimsedikleri, bir otorite figürü olmadan öğrencilerin disiplinli davranabileceklerine ilişkin bir inanca sahip olmadıkları gözlenmiştir (Şimşek 2004'den aktaran http://www.education.ankara.edu.tr/ebfdergi/pdfler/2004_2/41-59.pdf).

Mahiroğlu ve Buluç'un yaptığı araştırmanın genel amacı yükseköğretim kurumlarının öğrenci kaynağını oluşturan ortaöğretim kurumlarında fiziksel ceza uygulamalarının varlığını ve derecesini belirlemek, eğer gerçekten uygulanıyorsa, bu olumsuz durumu ortadan kaldırmak için öneriler geliştirmektir.

Araştırmanın evrenini ortaöğretim kurumlarının mezunları, örneklemini ise Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi birinci sınıfında okuyan 200 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre, Türk eğitim sisteminin tüm kademelerinde fiziksel cezalar çok uzun yıllar öncesinden yasal olarak kaldırılmış olmasına rağmen, halen araştırma kapsamına dahil edilen ortaöğretim kurumlarında bu cezaların yaygın bir biçimde uygulandığı görülmektedir. Fiziksel cezaların uygulanma nedenlerine bakıldığında ise genelde fiziksel cezaların etkili sınıf yönetimi ya da öğretim yönetimi eksikliğinden kaynaklandığı görülmektedir. Bunun yanında fiziksel cezanın adil bir ceza olmadığı, istenmeyen davranışları düzeltmediği ve yeni problemlerin ortaya çıkmasına, öğrencilerde okula ve derse karşı olumsuz tutumların gelişmesine, öğrencilerin psikolojik ve fiziksel olarak zarar

görmesine neden olduğu görülmüştür. Ayrıca fiziksel cezalar konusunda öğretmenler hakkında da yasal şikayetlerde (mahkeme, idareye şikayet vb.) bulunduğu için bazen öğretmenler de istenmeyen durumlarla karşı karşıya gelmektedir. Elde edilen verilere göre en çok kullanılan fiziksel ceza yöntemleri ise sırası ile tokatlama, kulak çekme, sopa ile vurma olarak belirlenmiştir (<http://w3.gazi.edu.tr/web/buluc/ortaogretim.doc>).

Yıldırım(1999)'ın yaptığı araştırmada disiplin cezası almış ve almamış lise öğrencilerinin uyum düzeyleri karşılaştırılmış daha sonra da disiplin cezası almış ve almamış lise öğrencilerinin uyum düzeylerine etki edebileceği düşünülen bazı değişkenlerin bu iki grubun uyum puanlarına etkisi incelenmiştir. Araştırma 1996-1997 öğretim yılında Malatya belediye sınırları içinde 14 resmi lisenin 1., 2., 3. sınıflarına devam eden disiplin cezası almış 132 öğrenciyle, karşılaştırma grubu olarak yine aynı liselere devam eden disiplin cezası almamış 110 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda; Disiplin cezası almış lise öğrencilerinin uyum düzeyleri disiplin cezası almamış lise öğrencilerinin uyum düzeylerinden anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Disiplin cezası almış ve almamış lise öğrencilerinin uyum düzeyleri cinsiyete göre anlamlı fark göstermemiştir. Disiplin cezası almış ve almamış lise öğrencilerinin uyum düzeyleri akademik başarılarına göre anlamlı fark göstermemiştir. Disiplin cezası almış ve almamış lise öğrencilerinin uyum düzeyleri sosyo-ekonomik düzeylerine ve öğrenim gördükleri kollara göre anlamlı fark göstermemiştir. Sonuç olarak disiplin cezası almış lise öğrencilerinin uyum düzeyleri disiplin cezası almamış lise öğrencilerinin uyum düzeylerinden anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur.

2.2YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Jeffcoat, Bulach(1999-2000) 'in Milwaukee, Wisconsin de yaptığı araştırma okullarda iki profile dikkat çeker. Devlet okulları öğrencilere bir yandan güvenli ve düzenli sınıflar düzenlerken diğer yandan kuşkuların yok edilmesini göz ardı eder ve bunu en son yapılacak iş olarak görür. Araştırma sonucunda etkili disiplin modelleri uygulayan başarılı okullar kuşkuların öğrencilere ne kadar zarar verdiğini anlayabilen okullardır (www.eric.gov).

Sonuç olarak; araştırma okullara eğitim sistemiyle aynı doğrultuda ve bunu destekleyecek disiplin politikaları ve uygulamaları getirilmesini tavsiye etmiştir. Bir disiplin politikası hazırlanırken; kritik ihtiyaçlar belirlenmeli, okul disiplinine ve öğrenci gelişimine katkıda bulunan bir plan geliştirilmeli, daha önemsiz uygunsuz davranışlara karşı reaksiyonlar azaltılmalı, suç ve ceza daha net açıklanmalı, okul disiplininin daha iyi sağlanabilmesi için aile ve toplum desteği sağlanmalıdır (www.eric.gov).

Wayson ve diğerleri'nin yaptığı araştırmada göze çarpan nokta disiplin ile ilgili problemlerin arttığı ve okul yönetimleri için en büyük problem haline geldiğidir. Amerika Birleşik Devletlerinde daha çok kentsel kesimlere ait yüzden fazla bölgede yapılan araştırmanın sonucunda toplanan verilere göre altı öneride bulunulmuştur. Bunlar: disiplin problemleri hakkında bilgi toplamak için ekipler kurulmalı; öğrenciler , aileler, öğretmenler ve yöneticiler yeni disiplin politikaları hakkında bilgilendirilmeli; disiplin politikaları yazılı olmalı ve ilgili herkese ulaştırılmalı; Öğretmenlere sorunlu öğrencilerle baş edebilmek ve nasıl davranacaklarını öğrenmek için eğitim verilmelidir; okul çalışanları okullardaki şiddeti önlemek için yasal haklarını kullanmaktan çekinmemeleri için cesaretlendirilmelidir; alternatif programlar hazırlanmalıdır (www.eric.gov).

Pang ve Keung 'un yaptığı araştırmaya göre okul disiplini eğitimin temelidir, çalışmak ve öğrenmek için güvenli ve mutlu bir ortam hazırlar. Okul disiplini sağlamanın birinci kuralı kuralların belirlenmesi ve bu kuralların ödül ve ceza sistemiyle desteklenmesidir. Açıklayıcı ve iyi davranışı teşvik edici disiplin anlayışının cezaya dayalı, öğrenci öğretmen ilişkilerini zedeleyici cezaya dayalı disiplin sisteminden daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ödül bazlı disiplin sistemi de güvenin sağlanması ve pozitif bir çevrenin geliştirilmesinde yararlıdır. Okul kuralları hakkındaki bu araştırma; ödül ceza sistemini, bunların okul içinde ve dışında yapılandırılmasını, kuralların konmasını ve uygulanmasını araştırmıştır. Hong Kong' daki 29 lisenin öğretmenleri ve müdürleri arasında yapılan araştırma, bayan öğretmenlerin okuldaki disiplin ortamı hakkında daha pozitif yaklaşımlar içinde bulunduğu ve ödülü erkek öğretmenlerden daha çok kullandıklarını ortaya

çıkarmıştır. Kız okullarının genel olarak erkek okullarından daha pozitif bir disiplin ortamına sahip oldukları görülmüştür. Aynı zamanda daha düşük seviyedeki öğrencilerin, akademik olarak daha üst seviyede ve başarılı öğrencilere göre daha fazla davranış problemleri gösterdikleri görülmüştür. Diğer bir bulgu ise okulun disiplin ortamının ve öğretmenlerin ödül ceza sistemine yaklaşımların birbiriyle bağlantılı olduğudur (www.eric.gov).

Evanac (1989-1991) 'ın yaptığı araştırma Florida kırsalındaki liselerde bir öğrenci disiplini planı geliştirilmesi için bir metodu açıklar. Araştırma eyaletin en fakir bölgesinde yapılmıştır. Sadece fiziksel ceza uygulandığında belirsizlikler artmaktadır. Buna karşı uygulanan programla; öğrenci , öğretmen , aile , yönetici ve toplumun desteği ile bir disiplin yönetmeliği hazırlanmıştır. Daha sonra öğretmenler disiplin problemleriyle nasıl başa çıkacakları konusunda bilgilendirilmiştir. Uygulama sonucunda öğretmenlerin disiplin sağlamaya ilgisi artmıştır; öğrenci-öğretmen, öğretmen-aile, öğretmen-yönetici arasındaki iletişimde, ailelerin katılımı artmıştır. Disiplin suçlarında da bir azalma görülmüştür. Okulda görülen bu azalma okul dışında işlenen suçları da düşürmüştür (www.eric.gov).

Moles (1989)'in araştırmasına göre okul disiplinin iki amacı vardır; öğrencilerin ve çalışanların güvenliğini sağlamak, eğitime uygun bir ortam hazırlamak. Uygunsuz öğrenci davranışları bu amaçlara ulaşılmasını zorlaştırır ve çalışmalar bunları yok etmeye yönelir (www.eric.gov).

Gottfredson ve diğerleri(1989)'nin Güney Carolina'da 6 orta öğretim kurumunda yaptığı araştırmada öğrencilerin okul içi ve dışı disiplin sorunlarından dolayı kaybedilen zaman sadece bir akademik yılda 7932 gün eğitimden kayıp olarak hesaplanmış ve bu kayıp zaman öğrencilerin eğitimlerinin bölünmesine ve olumsuz yönde etkilenmesine neden olmuştur (www.eric.gov).

Duckworth(1984)'un araştırmasına göre okul disiplin politikalarının öğretmenlerin tatmininde onların yönetimle ilişkilerinin bağlantısı vardır. Bu ilişkide iyi iletişim ve ortak paylaşılan değerler önemlidir. Müdürler kurallar ve onları uygulanmasında yöneticiler ve öğretmenler arasında bir fikir birliği

sağlayabilmelidirler. Müdürler uygulamada bunu yıllar içinde personele aşılıarak bir görüş birliği ortaya çıkarırlar. Bazı müdürler ise bunu sağlayabilmek için görüşlerine uyan öğretmenlerle çalışıp uymayanları okuldan uzaklaştırma yoluna giderler. Yapılan araştırma disiplin programlarının etkili bir şekilde uygulanabilmesindeki en önemli faktörün lider bir yönetim anlayışı olduğunu göstermiştir (www.eric.gov).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, kullanılan veri toplama araçları, elde edilen verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklerle ilgili bilgiler verilmiştir.

3.1 YÖNTEM

Bu araştırmanın yürütülmesinde genel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın amacı, Denizli merkezinde bulunan ortaöğretim okullarında görev yapan yönetici, disiplin kurulu üyesi ve öğretmenlerin disiplin sorunlarına çözüm yaklaşımlarına ilişkin tutumlarını ortaya çıkarmaktır. Araştırma bu yönüyle betimsel bir çalışmadır.

Yöneticilerle görüşmeler yapılarak okullarda karşılaşılan disiplin suçları ve disiplin kurulu defterlerinin incelenmesiyle verilen cezalar saptanmıştır. Ayrıca Ortaöğretim kurumlarında görevli yönetici, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlerin disiplin sorunlarına çözüm yaklaşımlarını belirlemeye yönelik geliştirilen ölçek ile var olan durum yansıtılmaya çalışılmıştır.

3.2 EVREN

Bu araştırmanın evrenini, Denizli İl Merkezinde Bulunan 26 Orta öğretim kurumu ve bu okullarda görevli 72 yönetici, 78 disiplin kurulu üyesi ve 1085 öğretmen oluşturmaktadır.

3.3 ÖRNEKLEM

Örneklemedeki öğretmen sayısı, aşağıdaki formül kullanılarak bulunmuştur (Balcı, 1995:111):

$$n = \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2} \cdot \frac{1}{1 + \frac{t^2 \cdot (PQ)}{N \cdot d^2}}$$

N= Evren büyüklüğü

n=Örneklem büyüklüğü

d= Hoşgörü düzeyi (.05)

t= Güven düzeyinin tablo değeri (t:1.96)

PQ= (.50) . (.50) = .25 maksimum örneklem büyüklüğü için örneklem yüzdesi.

Araştırmanın örneklemini evrende bulunan 70 yönetici, 78 disiplin kurulu üyesi ve 1085 öğretmen arasından “ tabakalı örnekleme” ile seçilen 300 öğretmen, 63 disiplin kurulu üyesi ve 62 yöneticiye anket uygulanmıştır. 29 ankete katılımcılar cevap vermemiş, 16 anket iptal edilmiştir. Buna göre, Denizli ili merkezinde bulunan ortaöğretim kurumlarının türlerine göre dağılımı Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1- Evrene Giren Okulların Türlerine Göre Dağılımı

Çalışma Evreni	Genel Lise	Mesleki- Teknik Lise	Fen-Anadolu Lisesi	Toplam
Denizli Merkez	9	8	9	26

Araştırmanın veri toplama sürecinde, bazı okullarda uygulama yapılamamıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan okulların türlerine göre dağılımı Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2- Veri Toplanan Okulların Türlerine Göre Dağılımı

Araştırmanın örneklemini	Genel Lise	Mesleki- Teknik Lise	Fen-Anadolu Lisesi	Toplam
Denizli Merkez	8	7	9	24

Tablo 3.3- Disiplin Suçlarına Çözüm Yaklaşımları Anketinin Uygulandığı Öğretmenlerin Görevlerine Göre Dağılımı

Görevi	N	%
Yönetici	39	10
Disiplin Kurulu Üyesi	57	15
Öğretmen	284	75
Toplam	380	100

3.4 VERİ TOPLAMA ARACI

Bu bölümde; veri toplama aracının hazırlanması, ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği ölçeğin uygulanması ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.4.1 Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Veri toplama aracının geliştirilmesi için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Alandaki uzman kişilerin görüş ve önerilerinden yararlanılmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda, çözüm önerileri ve çözüm seçenekleri olmak üzere 18 ve 13 maddelik iki ölçek hazırlanmıştır. Ölçme aracı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlerin görev bilgileri, ikinci bölümde disiplin sorunlarına çözüm seçenekleri ve üçüncü bölümde ise disiplin sorunlarına çözüm önerilerini belirlemeye yönelik maddeler yer almaktadır. Yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlerden her maddenin karşısında bulunan “Kesinlikle katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmektedir. Katılma derecesi aralıkları $n-1/n$ formülü kullanılarak bulunmuştur. Hesaplama sonucu 1 ile 5 arasındaki genişliği 0.8 olarak belirlenmiştir.

Ankette kullanılan beşli likert ölçeğine uygun olarak elde edilen puanların derecelendirilmesi ve yorumlanması için gerçek alt ve üst sınırların belirlenmesi gereğinden hareketle;

1.00-1.80 Kesinlikle Katılmıyorum

1.81-2.60 Katılmıyorum

2.61-3.40 Kararsızım

3.41-4.20 Katılıyorum

4.21-5.00 Kesinlikle Katılıyorum şeklinde belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

3.4.2 Ölçeğin Geçerliliği ve Güvenilirliği

Ölçeğin geçerliliğinin sağlanması için uzman kanısına başvurulmuştur. Uzmanlardan gelen öneri ve eleştiriler doğrultusunda bazı maddeler çıkarılmış ve değiştirilmiştir.

Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alfa ile yoklanmıştır. Anketin ikinci bölümü için güvenilirlik katsayısı 0,84 ve üçüncü bölümü için 0,80 bulunmuştur.

3.4.3 Ölçeğin Uygulanması

Denizli Merkez ortaöğretim okullarında araştırmanın amacı doğrultusunda çalışma yapılabilmesi amacıyla Denizli Valiliği'nden onay alınmış ve uygulamaya başlanmıştır (Ek-1).

Denizli il merkezinde 4 mesleki ve teknik lise, 8 genel lise, 2 Fen ve Anadolu lisesinden kayıtlı disiplin cezaları alınmıştır. Çalışma kapsamında 2 okula gidilememiştir. Görüşme yapılan 24 okulun 10 tanesinde disiplin cezası alan öğrenci olmadığı belirtilmiştir. Bu okullarda sadece yöneticilerle çözüm yaklaşımları hakkında görüşme yapıp anket uygulanmıştır. 3 adet Anadolu lisesinin 2005-2006 öğretim yılında eğitime başlamasından dolayı 3 yıllık bir uygulama yapılamamıştır.

Uygulamaya geçilmeden önce yapılan ön görüşmede, okul yöneticilerine çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve okul yöneticilerinden uygulama yapılabilecek en uygun gün ve saatlerin ne zaman olabileceği ile ilgili bilgi alınmıştır.

Okulların müdür başyardımcıları ile disiplin kurulu kayıt defterleri incelenerek disiplin suçları ve cezaları listelenmiştir.

Disiplin sorunlarına çözüm yaklaşımları anketi okul yöneticileri, disiplin kurulu üyeleri ve okulun öğretmenlerine uygulanmıştır.

3.5 VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Disiplin kurulu defterlerinden elde edilen bilgilerin çetelesi tutularak tablolştırılmıştır. Disiplin suçları, disiplin cezaları, disiplin suçu işleyen öğrencilerin cinsiyet ve sınıf düzeyine göre dağılımlarının frekans ve yüzdeleri bulunmuştur.

Deneklerin ölçek sorularına verdikleri yanıtlar araştırmacı tarafından kod numarası sırasına göre bilgisayara yüklenmiştir. Bu verilerin analizi SPSS 11.5

programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın alt problemlerine yanıt bulmak amacıyla standart sapma, ortalama, tek yönlü varyans analizi, LSD anlamlı farklılık testi gibi istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Yapılan istatistiksel çözümlerlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, disiplin kurulu karar defterleri incelenerek son üç yıl içinde ortaöğretim kurumlarında işlenmiş disiplin suçları ve verilmiş disiplin cezaları elde edilmiştir. Elde edilen veriler işlenen suçlara, verilen cezalara, hangi sınıf düzeyinde verildiğine, kız veya erkek öğrencilerin alma durumlarına göre tasnif edilip tablolaştırılmıştır. Okul müdürü, disiplin kurulu üyesi ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen görüşler, çözüm yaklaşımları anketine verilen cevaplardan elde edilen verilerin S.P.S.S. programında analiz edilmesiyle bulunan sonuçlarla birleştirilip yorumlanmıştır.

4.1 ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın birinci alt problemi “Ortaöğretim kurumlarında görülen disiplin suçları nelerdir?” sorusuna ilişkin sonuçlar tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1- Ortaöğretim Kurumlarında Görülen Disiplin Suçlarının Dağılımı

İşlenen Disiplin Suçları	2003/2004		2004/2005		2005/2006		Toplam
	f	%	f	%	f	%	
Arkadaşlarıyla okulda kavga etmek	45	21	50	20	45	19	140
Sigara içmek	28	13	35	14	40	17	103
Dersin işleyişine engel olmak	30	14	34	13	38	16	102
Öğretmene saygısızlık	18	8	24	9	29	12	71
Kesici-yaralayıcı alet bulundurma	10	4	14	5	21	9	45
Yoklama fişi üzerinde oynama yapmak	13	6	17	7	14	6	44
Okuldan izinsiz olarak ayrılmak	11	5	12	5	10	4	33
Arkadaşına hakaret/küfür	10	4	13	5	10	4	33
Kılık-kıyafet yönetmeliğine uymamak	8	3	11	4	9	4	28
Evrakta sahtecilik	8	3	9	4	8	3	25
Okul kurallarına karşı gelmek	8	3	9	4	2	1	19
Alkollü içecek bulundurmak	6	3	6	2	4	2	16
Kopya çekmek	6	3	6	2	3	1	15
Yaralamaya teşebbüs-öldürmek	2	1	5	2	2	1	9
Devamsızlık-derse geç kalmak	3	2	2	1	3	2	8
Okul eşyalarına zarar vermek	5	2	1	1	1	1	7
Okula uygun olmayan yayın getirmek	4	2	3	1			7
Ders araç gerecini yanında getirmemek	4	2	2	1			6
Toplam	219	100	253	100	239	100	711

Yıllar içinde Denizli merkez okullarında en çok görülen üç suç; dersin işleyişine engel olmak, arkadaşlarıyla okulda kavga etmek ve sigara içmektir. Bunların toplam suçlar içindeki oranı ilk yıl %48, ikinci yıl %47, üçüncü yıl ise % 52'dir.

Bu verilerde dikkatimizi çeken bir nokta, üç suçun yıllar içerisinde gözle görülür bir artış gösterdiğidir. Bunların ilki sigara içmek suçudur. Toplam suçlar içerisinde ilk yıl %13'lük bir orana sahip olan sigara içmek suçu, ikinci yıl %14'e , üçüncü yıl ise %17'ye yükselmiştir. Sayısal olarak da ilk yıl 28 sigara içme suçu görülmüşken ikinci yıl 35, üçüncü yıl ise 40 suç görülmüştür. Öğretmene saygısızlık suçu ise ilk yıl 18 kez görülmüş ve toplam suçlar içerisinde %8'lik bir pay almıştır. İkinci yıl ise bu suç 24 kez görülmüş ve %9'lük bir orana yükselmiştir. Son yıl ise bu suç 29 kez görülmüş ve toplam suçlar içerisindeki oranı %12'ye yükselmiştir. Yıllar içerisinde artan bir başka suç ise kesici ve yaralayıcı alet bulundurma suçudur. İlk yıl toplam suçlar içerisinde %4 yer alan ve 10 kez görülen bu suç ikinci yıl 14 kez görülmüş ve oranı %5'e yükselmiştir. Son yıl ise hızlı bir artış gösteren ve 21 kez görülen bu suç toplam suçlar içerisindeki oranında da neredeyse iki katına çıkmış ve %9 olarak görülmüştür. Diğer suçlar içerisinde yıllar içinde dikkati çeken bir nokta görülmemektedir.

Mercan(2001) tarafından yapılan araştırmada, en çok kavga etmek ve dersin işleyişine engel olmak suçlarının işlendiği bulunmuştur. Bulgular, Mercan(2001) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Genel olarak disiplin suçu işleme sayılarında yıllar içerisinde bir artış gözlemlendiği söylenebilir. 2003-2004 eğitim-öğretim yılında 219 disiplin suçu görülmüşken 2004-2005 eğitim-öğretim yılında bu sayı 253'e yükselmiştir. 2005-2006 eğitim-öğretim yılında ise veriler toplandığında daha öğretim yılı bitmemiş olmasına rağmen bu sayı 239'a ulaşmıştır.

Eğitim yöneticileri ve disiplin kurulu üyeleriyle yapılan görüşmelerden edinilen izlenimlere göre ortaöğretim okulu öğrencileri yıllar içerisinde şiddete eğilim göstermektedirler. Mafyavari davranışlar , gruplaşmalar, birbirleri üzerinde üstünlük sağlama çabaları sıklıkla görülmekte karşılarındakilere gösterdikleri saygı

azalmaktadır. Önemli bir etkende aile çocuk ilişkilerinin zayıflamasıdır. Ailelerin çocuk üzerindeki etkileri azalmaktadır. Ailelerin ilgisinin azalmasından dolayı kimi öğrenci ilgi görmek adına suça eğilim göstermektedir.

4.2 ARAŞTIRMANIN İKİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın ikinci alt problemi “Ortaöğretim kurumlarında verilen disiplin cezalarının okul türüne göre dağılımı nedir?” sorusuna ilişkin sonuçlar tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2- Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Disiplin Cezalarının Okul Türüne Göre Dağılımı

Eğitim- Öğretim Yılı	Okul Türü	Uyarı		Kınama		Mahrumiyet		Kısa Süreli Uzaklaştırma		Uzun Süreli Uzaklaştırma		Toplam f
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
2003- 2004 Eğitim- Öğretim Yılı	Genel Lise	54	62	52	90	0	0	32	46	0	0	138
	Meslek Lisesi	33	38	6	10	0	0	38	54	4	100	81
	Anadolu-Fen Lisesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Toplam	87	100	58	100	0	0	70	100	4	100	219
2004- 2005 Eğitim- Öğretim Yılı	Genel Lise	84	75	62	90	0	0	48	68	1	100	195
	Meslek Lisesi	24	21	7	10	0	0	23	32	0	0	54
	Anadolu-Fen Lisesi	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4
	Toplam	112	100	69	100	0	0	71	100	1	100	253
2005- 2006 Eğitim- Öğretim Yılı	Genel Lise	74	63	40	68	0	0	47	76	0	0	161
	Meslek Lisesi	38	33	19	32	0	0	13	21	1	100	71
	Anadolu-Fen Lisesi	5	4	0	0	0	0	2	3	0	0	7
	Toplam	117	100	59	100	0	0	62	100	1	100	239

2003-2004 Eğitim Öğretim yılında liselerde toplam 219 öğrenciye disiplin cezası verilmiştir. Bunun 87'si uyarı, 58'i kınama, 70'i ise kısa süreli uzaklaştırma ve 4 öğrenci ise uzun süreli uzaklaştırma cezası almıştır.

219 disiplin cezasının 138 tanesi genel liselerde verilmiştir. Mesleki ve teknik liselerde ise bu sayı 81 olmuştur. Anadolu ve fen liselerinde ise bu yılda verilen disiplin cezası bulunamamıştır. Verilen cezalara bakıldığında mahrumiyet cezasının uygulanmadığı görülmektedir.

Lise türlerine göre incelendiğinde en çok cezanın verildiği genel liselerde uyarı(%39) ve kınama(%38) cezasının daha sıklıkla uygulandığı görülmektedir. Buna karşın kısa süreli uzaklaştırma(%23) cezalarının uygulanma oranında bir düşüş görülmektedir. Uzun süreli uzaklaştırma cezasının ise uygulanmadığı görülmektedir. Meslek liselerinde ise uyarı(%40) cezasının sıklıkla uygulandığı, kınama(%7) cezasının ise çok fazla uygulanmadığı; buna karşın kısa süreli uzaklaştırma(%47) cezasına çok sık başvurulduğu görülmüyor. Bu yıl görülen 4 uzun süreli uzaklaştırma(%6) cezasının tümünün ise mesleki ve teknik liselerde verildiği anlaşılmaktadır.

2004-2005 Eğitim Öğretim yılında liselerde toplam 253 öğrenciye disiplin cezası verilmiştir. Bunun 112'si uyarı, 69'u kınama, 71'i kısa süreli uzaklaştırma ve 1 öğrenci ise uzun süreli uzaklaştırma cezası almıştır.

253 disiplin cezasının 195 tanesi genel liselerde verilmiştir. Mesleki ve teknik liselerde ise bu sayı 54 olmuştur. Anadolu ve fen liselerinde ise bu yılda 4 disiplin cezası verilmiştir. Verilen cezalara bakıldığında mahrumiyet cezasının uygulanmadığı görülmektedir.

Lise türlerine göre incelendiğinde en çok cezanın verildiği genel liselerde uyarı(%43) ve kınama(%32) cezasının daha sıklıkla uygulandığı görülmektedir. Buna karşın kısa süreli uzaklaştırma(%24) cezalarının uygulanma oranında bir düşüş görülmektedir. Uzun süreli uzaklaştırma cezasının ise 1 kez uygulandığı görülmektedir. Meslek liselerinde ise uyarı(%44) cezasının sıklıkla uygulandığı,

kınama(%13) cezasının ise çok fazla uygulanmadığı; buna karşın kısa süreli uzaklaştırma(%43) cezasına çok sık başvurulduğu görülüyor. Bu yıl görülen 1 uzun süreli uzaklaştırma cezasının ise genel liselerde verildiği anlaşılmaktadır.

2005-2006 Eğitim Öğretim yılında liselerde toplam 239 öğrenciye disiplin cezası verilmiştir. Bunun 117 öğrenciye uyarı, 59 öğrenciye kınama, 62 öğrenciye kısa süreli uzaklaştırma ve 1 öğrenciye de uzun süreli uzaklaştırma cezası verilmiştir.

239 disiplin cezasının 161'i Genel liselerde , 71'i Mesleki ve teknik liselerde 7'si de Anadolu ve Fen liselerinde verilmiştir. Verilen cezalara bakıldığında mahrumiyet cezasının uygulanmadığı görülmektedir.

Lise türlerine göre incelendiğinde en çok cezanın verildiği genel liselerde uyarı(%46) cezasının daha sıklıkla uygulandığı görülmektedir. Buna karşın kısa süreli uzaklaştırma(%29) ve kınama(%25) cezalarının uygulanma oranında bir düşüş görülmektedir. Uzun süreli uzaklaştırma cezasının ise uygulanmadığı görülmektedir. Meslek liselerinde ise uyarı(%54) cezasının sıklıkla uygulandığı, kınama(%27) cezasının ve kısa süreli uzaklaştırma(%18) cezasının daha az uygulandığı görülüyor. Bu yıl görülen 1 uzun süreli uzaklaştırma(%1) cezasının ise mesleki ve teknik liselerde verildiği anlaşılmaktadır.

Genel liselere bakıldığında 2003-2004 eğitim-öğretim yılında verilen uyarı cezasının genel cezalara oranı %39 iken daha sonra ki yıllarda bu oran önce %43 daha sonra %46'ya yükselmiştir. Buna karşın kınama cezalarında ilk yıl %38 olan oran ikinci yıl %32 , üçüncü yıl ise %25'e düşmüştür. İlk yıl meslek liselerine göre daha az sıklıkla uygulanmakta olan kısa süreli uzaklaştırma cezasının (%23) uygulanma oranının yıllar içinde arttığı gözlenmiş , bu oran ikinci yıl %24'e , üçüncü yıl ise %29'a çıkmıştır. Genel lise yöneticileriyle yapılan görüşmelerden edinilen bilgilere ve disiplin kurulu karar defterlerine göre son yıllarda işlenen disiplin suçlarının geçmiş yıllara göre büyüdüğü ve daha büyük cezaları gerektirecek suçlara dönüştüğü görülmüştür. Daha önceleri kılık kıyafet yönetmeliğine uymamak, bazı oklu kurallarına karşı gelmek gibi daha küçük cezaları gerektiren suçlar işlenirken

son yıllarda okullarda şiddet ve kavga olaylarının arttığı, kesici ve yaralayıcı alet bulundurmak, öğretmene saygısızlık gibi suçlarda artış görülmüştür.

Meslek liselerinde ise genel liselerde olduğu gibi uyarı cezasının yıllar içinde %40'tan %44 ve %54'e yükseldiği görülmektedir. Fakat genel liselerdeki durumun aksine meslek liselerinde kınama cezalarında bir artış kısa süreli uzaklaştırma cezalarında ise özellikle son yılda gözle görülür bir düşüş görülmektedir. 2003-2004 eğitim-öğretim yılında %7 olan kınama cezasının uygulanma oranı ikinci yıl %13'e ve üçüncü yıl %27'e yükselmiştir. Kısa süreli uzaklaştırma cezalarının oranı ise %47'den ikinci yıl %23 ve üçüncü yıl %18'e düşmüştür. Uzun süreli uzaklaştırma cezası ise ilk yıl 4 kez verildiği halde ikinci yıl görülmemiş, üçüncü yıl ise sadece 1 kez uygulanmıştır. Yöneticilerle yapılan görüşmelerden edinilen bilgilere göre meslek liselerinde önceki yıllarda çok fazla görülen disiplin suçlarına karşı son yıllarda ciddi disiplin tedbirlerinin alındığı belirtilmiştir. Bunun sonucunda disiplin suçlarının görülme sıklığı değişmese de işlenen disiplin suçlarının daha az cezayı gerektiren suçlara dönüştüğü görülmüştür.

Meslek liselerinde edindiğimiz izlenimlere göre geçmiş yıllarda bu okullarda çok fazla disiplin görülmektedir. Bu disiplin suçları ağır ceza gerektiren büyük suçlardır. Daha sonra Meslek liselerinde ciddi disiplin önlemleri alınmıştır ve bu önlemler rehberlik çalışmalarıyla desteklenmiştir.

Anadolu - Fen liselerinde ise genelde kayda değer bir suçun işlenmediği görülmüştür. 2003-2004 eğitim-öğretim yılında hiç ceza görülmezken daha sonraki yılda 4 tane uyarı cezası, son yılda ise 5 uyarı ve 2 kısa süreli uzaklaştırma cezası görülmüştür. Rakamlar küçük olsa da Anadolu- fen liselerinde son yıllarda disiplin suçları görülmeye başlanmıştır.

Anadolu ve Fen liselerinde disiplin suçu görülme oranının yükselmesinin başlıca nedeni bu okulların sayılarının gün geçtikçe artması buna bağlı olarak seçilen öğrenci sayısının çok fazla artmasıdır. Bu okullarda edindiğimiz izlenim sayı arttıkça kalitenin düştüğüdür.

4.3 ARAŞTIRMANIN ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Disiplin cezaları cinsiyete ve sınıf düzeyine göre değişmekte midir?” sorusuna ilişkin sonuçlar tablo 4.3 ve 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.3-Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Disiplin Cezalarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Eğitim-öğretim Yılı	Disiplin Cezası	Uyarı		Kınama		Mahrumiyet		Kısa Süreli Uzaklaştırma		Uzun Süreli Uzaklaştırma		Toplam
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
2003-2004 Eğitim-Öğretim Yılı	Kız	19	24	12	23	0	0	4	6	0	0	35
	Erkek	68	76	46	77	0	0	66	94	4	100	184
	Toplam	87	100	58	100	0	0	70	100	4	100	219
2004-2005 Eğitim-Öğretim Yılı	Kız	28	24	16	23	0	0	3	4	0	0	47
	Erkek	84	76	53	77	0	0	68	96	1	0	206
	Toplam	112	100	69	100	0	0	71	100	0	0	253
2005-2006 Eğitim-Öğretim Yılı	Kız	26	22	8	14	0	0	6	10	0	0	40
	Erkek	91	78	51	86	0	0	56	90	1	100	199
	Toplam	117	100	59	100	0	0	62	100	1	100	239

2003-2004 ve 2004-2005 eğitim-öğretim yıllarında kız ve erkek öğrencilerin disiplin cezası alma oranları aynıdır. Kız öğrencilerin toplam uyarı cezaları içinde %24'lük bölümü, toplam kınama cezaları içinde ise %23'lük bölümü oluşturduğunu görmekteyiz. Kısa süreli uzaklaştırma cezaları da birbirine çok yakın değerlerdir.

2003-2004'te 4 ceza görülürken bunun toplamdaki oranı %4 , 2004-2005'te ise görülen 3 cezanın toplama oranı %4'tür. Kız öğrencilerin bu yıllarda büyük olaylara karışmadıkları ve daha az cezayı gerektirecek küçük davranış bozuklukları gösterdiklerini görmekteyiz. 2005-2006 eğitim-öğretim yılında ise kız öğrencilerin aldıkları cezalarda kınama cezaları %23'ten %14'e , uyarı cezaları %24'ten %22'ye düşmüş buna karşılık kısa süreli uzaklaştırma cezası %10'a yükselmiştir. Yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilere göre kız öğrencilerin de kavga gibi daha önceleri erkeklere mal edilebilecek olayların içinde yer aldığını görmekteyiz.

Kız öğrencilerin aldığı disiplin cezalarının genel toplamı ise yıllar içinde artış göstermiştir. 2003-2004 yılında 35 ceza aldığı gözlenen kız öğrenciler 2004-2005'te 47 , 2005-2006'verileri ele alındığında öğretim yılı bitmemesine rağmen 40 öğrencinin değişik disiplin cezası aldığı görülmektedir.

Mercan(2001) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla ceza aldıkları bulunmuştur. Bulgular, Mercan(2001) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Tablo 4.4-Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Disiplin Cezalarının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Eğitim- Öğretim Yılı	Disiplin Cezası Sınıf Düzeyi	Uyarı		Kınama		Mahrumiyet		Kısa Süreli Uzaklaştırma		Uzun Süreli Uzaklaştırma		Toplam f
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
2003-2004	9.SINIF	31	36	20	34	0	0	24	34	1	25	76
Eğitim- Öğretim Yılı	10.SINIF	33	38	29	50	0	0	32	46	3	75	97
	11.SINIF	23	26	9	16	0	0	14	20	0	0	46
	Toplam	87	100	58	100	0	0	70	100	4	100	219
2004-2005	9.SINIF	29	26	22	32	0	0	29	41	0	0	80
Eğitim- Öğretim Yılı	10.SINIF	54	48	27	39	0	0	30	42	0	1	102
	11.SINIF	29	26	20	29	0	0	12	17	0	0	61
	Toplam	112	100	69	100	0	0	71	100	0	0	253
2005-2006	9.SINIF	31	26	18	30	0	0	14	22	0	0	63
Eğitim- Öğretim Yılı	10.SINIF	70	60	29	50	0	0	37	60	1	100	137
	11.SINIF	16	14	12	20	0	0	11	18	0	0	39
	Toplam	117	100	59	100	0	0	62	100	1	100	239

Disiplin cezalarının sınıf düzeylerine göre dağılımda dikkati çeken bir nokta disiplin cezaların 10.sınıf seviyesinde yoğunlaştığıdır. 2003-2004 eğitim-öğretim yılında 10. sınıfta alınan uyarı cezaları toplam uyarı cezasının %38'ini oluştururken bu oran daha sonraki yıllarda %48 ve %60'a çıktığını görüyoruz.

Kınama cezalarında ise %50 olan oran sonraki yıl %39'a düşmüş olsa da, 10. sınıfta en çok kınama cezası görülmüştür. Daha sonra bu oran tekrar %50'ye yükselmiştir.

Kısa süreli uzaklaştırmalarda ise 10. sınıf öğrencileri yine en çok cezayı alan sınıf düzeyi olmuştur. İlk yıl %46 olan oran ikinci yıl %42 , üçüncü yıl ise %60 olarak görülmektedir. Dikkat çeken bir başka nokta 9. sınıf öğrencilerinin aldıkları kısa süreli uzaklaştırma cezalarının 2005-2006 eğitim-öğretim yılında toplama oranının %42'den %22'ye düşmesidir.

Liselerde verilen uzun süreli uzaklaştırma cezalarının hemen hepsi 10. sınıf seviyesinde görülmektedir. Son üç yılda görülen 5 uzun süreli uzaklaştırma cezasının 4'ü 10. sınıf öğrencilerine verilmiştir. Uzun süreli uzaklaştırma cezalarında yıllar içerisinde bir düşüş gözlenmektedir.

Görüşmelerden edinilen izlenimlere göre, öğrenciler okula başlamalarının ilk yılında okula alışma dönemi yaşamakta ve bu adaptasyon sürecinde fazla disiplin suçu işlememektedirler. Son yıl ise genel liselerdeki öğrenciler üniversite sınavına hazırlanmakta, meslek liselerindeki öğrenciler ise staja başlamakta ve hayatın gerçekleriyle yüz yüze gelmektedirler. Bu nedenle kötü gençlik alışkanlıklarına genelde son vermektedirler. 10. sınıf öğrencilerinde ise daha fazla suça eğilim görülmektedir.

Mercan(2001) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında, bu bulgulardan farklı bir sonuç bulunmuştur. Mercan(2001), en çok suçun 11.sınıf düzeyinde görüldüğünü belirtmiştir. Bu durum, iki araştırmanın farklı illerde ve farklı yıllarda yapılmasından kaynaklanmaktadır.

4.4 ARAŞTIRMANIN DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanan çözüm seçenekleri nelerdir?” sorusuna ilişkin sonuçlar tablo 4.5’de verilmiştir.

Tablo 4.5- Disiplin Suçlarının Önlenmesinde Uygulanan Çözüm Seçenekleri

Soru No	Anket Maddesi	ss	$\bar{x}$	Düzeyi
11	Okulumuzda öğrencilerin boş zamanlarında aktivitelere yönlendirilmesi disiplin suçunu azaltıyor.	1,14	3,81	
15	Okulumuzda öğrencilere sportif , sosyal ve kültürel etkinliklere katılmaları disiplin suçlarını azaltıyor	,99	3,73	K
16	Okulumuzda öğrencileri disiplin kuralları hakkında bilgilendirmek suç işleme olasılığını azaltıyor.	,99	3,57	A
17	Okulumuzda disiplin suçu işleyen öğrencilerimizin aileleri yeterince bilgilendirilmektedir.	1,17	3,47	T
10	Okulumuzda öğrenciler arasında sosyal ilişkilerin iyi olması disiplin suçu işleme oranını azaltıyor.	1,17	3,44	I
1	Okulumuzda disiplin suçlarını azaltmak için rehberlik çalışmaları yapılmaktadır.	1,26	3,43	L
14	Okulumuzda ailelerin disiplin suçu hakkında bilgi sahibi olması çocukların suç işlemesini engelliyor	1,09	3,41	I
7	Okulumuzda verilen cezalar sonucunda öğrencilerin davranışlarında düzelme görülüyor.	,90	3,41	Y
8	Okulumuzda disiplin cezası, öğrencinin yaptığı davranışın yanlışlığını anlamasında etkili olmuyor.	,94	3,10	O
2	Okulumuzda rehberlik çalışmaları disiplin suçlarını azaltmamaktadır.	1,18	2,98	R
9	Okulumuzda sınıfların kalabalık olması disiplin sağlamayı zorlaştırıyor.	1,31	2,94	U
3	Okulumuzda disiplin suçu işleyen öğrencinin davranışının sebebi rehberlik çalışmasıyla araştırılmaktadır.	1,38	2,92	M
12	Okulumuzda sorunlu öğrencilere rehberlik hizmeti yeterince verilmektedir.	1,32	2,71	
6	Okulumuzda disiplin suçlarını azaltmak için öğrencilerin okul çevresindeki yerlere gitmeleri engelleniyor.	1,11	2,64	
13	Okulumuzda rehberlik hizmeti sadece disiplin suçu işlendiğinde verilmektedir	1,17	2,44	K
4	Okulumuzda işlenen disiplin suçunun sebebi incelenmeden gerekli ceza uygulanmaktadır	1,13	2,16	A
5	Okul çevresinde öğrencilerin gidecekleri yerler olması disiplin suçlarını azaltıyor.	,99	2,15	T
18	Okulumuzda öğrencilere disiplin cezaları hakkında yeterli bilgi verilmesi disiplin suçu işleme oranını arttırıyor.	,99	2,02	I
				L
				M
				O
				R
				U
				M

“Okulumuzda öğrencilerin boş zamanlarında aktivitelere yönlendirilmesi disiplin suçunu azaltıyor.” yargısına katıldıkları ($\bar{X} = 3,81$) görülmektedir. Katılımcılar bu görüşe katılmışlardır.

“Okulumuzda öğrencilerin sportif , sosyal ve kültürel etkinliklere katılmaları disiplin suçlarını azaltıyor.” yargısına katıldıkları ($\bar{X} = 3,73$) görülmektedir. Katılımcılar bu görüşe katılmışlardır.

“Okulumuzda öğrenciler arasında sosyal ilişkilerin iyi olması disiplin suçu işleme oranını azaltıyor.” yargısına katıldıkları ($\bar{X} = 3,44$) görülmektedir. Katılımcılar bu görüşe katılmışlardır.

Yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere yapılan anketin 10,11 ve 15. sorular öğrencilerin sosyal aktivitelere yönlendirilmesinin disiplin suçlarına etkisi konusunda görüşlerinin alınması amacıyla. Sosyal aktivitelerin disiplin suçlarını azalttığını belirten üç soruya da katılmışlardır. Öğrencilerin boş zamanlarında sosyal, sportif bir aktivite veya bir hobiye sahip olmaları onların uygunsuz davranışlara yönelmelerini engellemektedir. Sorunlu öğrencilerin genellikle sportif faaliyetlere yönlendirildiğinde disiplin konusunda gelişme gösterdikleri görüşmelerde belirtilmiştir. Öğrencilerin genellikle şiddete başvurma sebepleri ilgi çekme, kendini çevreye göstermek, kabul ettirmek ve tatmin duygusu ihtiyacıdır. Aynı öğrenci örneğin bir sportif alanda başarılı olduğunda bu isteklerini tatmin etmiş olup bunun için farklı ve uygunsuz yollara başvurma isteği kalmamaktadır. Veya bir sanatsal faaliyette çalışmalar yapan bir öğrenci kendini bu yolla tatmin edebilmekte ondan elde ettiği haz duygusu öğrenci için yeterli olmaktadır.

“Okulumuzda öğrencileri disiplin kuralları hakkında bilgilendirmek suç işleme olasılığını azaltıyor.” Yargısına katıldıkları ($\bar{X} = 3,57$) görülmektedir. Katılımcılar bu görüşe katılmışlardır.

“Okulumuzda öğrencilere disiplin cezaları hakkında yeterli bilgi verilmesi disiplin suçu işleme oranını arttırıyor.” Yargısına katılmadıkları ($\bar{X}=2,02$) görülmektedir. Katılımcılar bu görüşe katılmamışlardır.

Yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere yapılan anketin 16. ve 18. soruları uygulamadaki farklılıkların disiplin sorunlarına etkisi konusunda görüşler alınmıştır. Disiplin kurallarının öğrencilere anlatılması çoğu zaman suç işleme oranını düşürmektedir. Öğrenciler bazı davranışların disiplin cezası gerektiren bir suç olduğunu bildiğinde bu hareketlerden kaçınmaktadırlar.

“Okulumuzda disiplin suçu işleyen öğrencilerimizin aileleri yeterince bilgilendirilmektedir” yargısına katıldıkları ($\bar{X}=3,47$) görülmektedir. Katılımcılar bu görüşe katılmışlardır.

“Okulumuzda ailelerin disiplin suçu hakkında bilgi sahibi olması çocukların suç işlemesini engelliyor.” yargısına katıldıkları ($\bar{X}=3,41$) görülmektedir. Katılımcılar bu görüşe katılmışlardır.

Yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere yapılan anketin 17. ve 14. soruları ailenin disiplin sorunlarına etkisi ile ilgilidir. Elde edilen sonuçlara göre ailelerin disiplin suçları hakkında bilgi sahibi olmaları disiplin suçlarının azaltılması için gereklidir. Suçlar hakkında bilgi sahibi olan aile çocuğunu bu konuda uyarmakta, çocuğun üzerinde okulda yapılan ikazlardan sonra suçtan uzak olunması konusunda ikinci bir baskı olmaktadır. Bazı çocuklar üzerinde ailenin etkisinin daha fazla olduğu düşünüldüğünde ailelerin bilgilendirilmesinin suçları azaltmada etkili olduğunun görüldüğü görüşmelerde belirtilmiştir.

Ağır(1991) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında, öğrencilerin sosyo ekonomik koşulları ve aile içi ilişkilerinin niteliği disiplin suçu işlemelerine etki ettiği bulunmuştur. Bulgular, Ağır(1991) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlerin, “Okulumuzda disiplin suçlarını azaltmak için rehberlik çalışmaları yapılmaktadır.” yargısına katıldıkları ($\bar{X}=3,43$) görülmektedir.. Katılımcılar rehberlik çalışmalarının yapıldığına katılmışlardır.

“Okulumuzda rehberlik çalışmaları disiplin suçlarını azaltmamaktadır.” Yargısında kararsız kaldıkları ($\bar{X} = 2,98$) görülmektedir. Katılımcılar rehberlik çalışmalarının disiplin suçlarını azaltması konusunda kararsız kalmıştır.

“Okulumuzda disiplin suçu işleyen öğrencinin davranışının sebebi rehberlik çalışmasıyla araştırılmaktadır.” yargısında kararsız kaldıkları ($\bar{X}=2,92$) görülmektedir. Katılımcılar bu konuda kararsız kalmıştır.

“Okulumuzda sorunlu öğrencilere rehberlik hizmeti yeterince verilmektedir.” yargısında kararsız kaldıkları ($\bar{X}=2,71$) görülmektedir. Katılımcılar bu konuda kararsız kalmıştır.

“Okulumuzda rehberlik hizmeti sadece disiplin suçu işlendiğinde verilmektedir.” yargısına katılmadıkları ($\bar{X}=2,44$) görülmektedir. Katılımcılar bu konuya katılmamıştır.

Yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere yapılan anketin 1., 2., 3., 12. ve 13. soruları okullarda uygulanan rehberlik hizmeti hakkındaki görüşlerin elde edilmesi amacıyla sorulmuştur. Anket sonuçlarına göre okullarda rehberlik çalışmalarının yapıldığını ve bu hizmetin sadece disiplin suçları işlendiğinde verilmediğini sonuçlardan anlıyoruz. Fakat 2., 3. ve 12. sorularda verilen cevaplar karasızlık aralığında çıkmıştır. Bu cevaplardan anladığımız ankete katılanlar rehberlik hizmetinin şu anki haliyle yeterli olmadığı görüşündedir. Uygulanan rehberlik çalışmalarının bu haliyle disiplin suçlarını azaltıcı etkisi konusunda ankete katılanlar kararsız kalmışlardır.

Araştırma boyunca yapılan yüz yüze görüşmelerden edinilen izlenime göre, yöneticilerin hepsi rehberliğin gerekli olduğuna inanmakta ve bunun

geliştirilmesinden yana olduklarını ifade etmektedirler. Fakat şu anki haliyle yeterli rehberlik hizmetinin verilmediğinden şikayetçidirler. Görülen disiplin suçlarının sayıca fazla olmamasına rağmen yeterli rehberlikle bunun daha da aşağılara çekileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak genel görüş şu şekildedir; Okullarda verilen rehberlik hizmeti gereklidir ve yeterli derecede uygulandığında disiplin suçlarının azaltılmasında etkili bir yöntemdir. Fakat şuanda yeterli rehberlik hizmeti verilmemektedir.

“Okulumuzda verilen cezalar sonucunda öğrencilerin davranışlarında düzelme görülüyor.”yargısına katıldıkları ($\bar{X}=3,41$) görülmektedir. Katılımcılar bu görüşe katılmışlardır.

“Okulumuzda disiplin cezası, öğrencinin yaptığı davranışın yanlışlığını anlamasında etkili olmuyor.” Yargısında kararsız kaldıkları ($\bar{X}=3,1$) görülmektedir. Katılımcılar bu konuda kararsız kalmışlardır.

Yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere yapılan anketin 7. ve 8. soruları disiplin cezalarının disiplin suçlarına etkisi hakkındadır. Edinilen sonuçlara ve izlenimlere göre disiplin cezası verilen öğrenci aynı hareketi tekrarlamaktan kaçınmaktadır. Ama bunun sebebinin öğrencinin davranışının yanlışlığını anlayıp anlamadığından kaynaklandığı konusunda katılımcılar kararsız kalmıştır.

Genel kanıya göre öğrenciler sadece disiplin cezası almaktan korktukları için olumsuz hareketleri yapmaktan kaçınmaktadırlar. Ama asıl olması gereken öğrencinin olumsuz davranışları bilinçli olarak yapmaktan kaçınmalarıdır. Disiplin cezalarının asıl amacı öğrencilere bunu kazandırmak olmasına rağmen cezaların bu görevi yeterince yerine getiremediğini eğitici bir araç olmaktan çok sadece korku veren bir silah olarak görüldüğünü anlamaktayız.

“Okulumuzda sınıfların kalabalık olması disiplin sağlamayı zorlaştırıyor.” Yargısında kararsız kaldıkları ($\bar{X}=2,94$) görülmektedir. Katılımcılar bu konuda kararsız kalmışlardır.

“Okulumuzda disiplin suçlarını azaltmak için öğrencilerin okul çevresindeki yerlere gitmeleri engelleniyor.” yargısında kararsız kaldıkları ($\bar{X}=2,64$) görülmektedir. Katılımcılar bu konuda kararsız kalmışlardır .

“Okul çevresinde öğrencilerin gidecekleri yerler olması disiplin suçlarını azaltıyor.” yargısına katılmadıkları ($\bar{X}=2,15$) görülmektedir. Katılımcılar bu konuya katılmamıştır.

Yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere yapılan anketin 5. ve 6. soruları okul çevresinin disiplin suçlarına etkisi konusundaki görüşlerin elde edilmesi amacıyla sorulmuştur. Okul çevresindeki yerlerin disiplin suçlarını azalttığı görüşüne ankete katılanlar katılmamışlardır. Yüz yüze yapılan görüşmelerde okul çevresinde bulunan kafe, internet kafe ve bilardo salonu gibi öğrencilerin gidebileceği yerlerde öğrencilerin okul kurallarına aykırı alışkanlıklar edinebilecekleri belirtilmiştir. Öğrencilerin buralarda kurdukları arkadaşlıklar onların kötü alışkanlıklar edinmelerine imkan vermektedir. Sigara, içki, bahis gibi alışkanlıkları öğrencilerin bu tip yerlerde kazandıkları buralarda edinilen yanlış arkadaşlıkların onları çeteleşmeye kavgaya ve şiddete ittiği görülmektedir.

Bütün bunlara rağmen çoğu zaman öğrencilerin okul çevresindeki bu tip yerlere gitmeleri engellenememektedir. Göze çarpan bir nokta, çevresinde öğrencilerin gidebilecekleri yerler olmayan okullarda (Örnek: Nevzat Erten Lisesi, Üçler Anadolu Lisesi gibi.) disiplin suçlarının daha az görülmesidir.

Sonuç olarak , disiplin sorunlarının bazıları okul dışı etkenlerden kaynaklanmaktadır ve çocuklar okul çevresindeki yerlerde bu etkenlerden çok kolay etkilenmektedirler. Araştırmada elde edilen ortak görüş ise öğrencilerin bu tip yerlere gitmelerinin engellenmesi gerektiğidir.

“Okulumuzda işlenen disiplin suçunun sebebi incelenmeden gerekli ceza uygulanmaktadır.” yargısına katılmadıkları ($\bar{X}=2,16$) görülmektedir. Katılımcılar bu görüşe katılmamışlar.

4.5 ARAŞTIRMANIN BEŞİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın beşinci alt problemi “Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanabilir çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna ilişkin sonuçlar tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6- Disiplin Suçlarının Önlenmesinde Uygulanabilir Çözüm Önerileri

Soru No	Anket Maddesi	ss	$\bar{x}$	Düzei
11	Disiplin suçlarını azaltmak için boş zamanları değerlendirmek için okul içi mekanlar hazırlanmalıdır.	,61	4,68	K E S İ N L İ K L E
10	Disiplin suçlarını azaltmak için ailelerin öğrenci davranışlarını kontrol etmesi gerekir.	,74	4,63	
9	Disiplin suçlarını azaltmak için öğrencilerin okul çevresinde gidebilecekleri denetimden uzak mekanlar ilgililerce denetlenmelidir.	,81	4,48	
12	Disiplin suçlarını azaltmak için ailelerle öğrenciler hakkında sık sık toplantılar yapılmalıdır	,75	4,43	
2	Disiplin suçlarını azaltmak için boşanmış ailelere sahip öğrencilerin ailelerine çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği ile ilgili rehberlik yapılmalıdır.	,92	4,33	
6	Disiplin suçlarını azaltmak için filmlerdeki şiddet sahnelerinin gösterilmesi engellenmelidir.	1,13	4,27	
5	Disiplin suçlarını azaltmak için devamsızlığa sınırlama getirilmelidir.	,90	4,27	
1	Disiplin suçlarını azaltmak için televizyonlarda eğitici programlar yayınlanmalıdır	1,10	4,06	
4	Disiplin suçlarını azaltmak için okullar daha az mevcutlu hale getirilmelidir.	1,12	4,01	
8	Disiplin suçlarını azaltmak için Ortaöğretimin 4 yıllık hale getirilmesi yerine okul öncesi eğitim 1 yıl zorunlu olmalıdır.	1,21	3,9	
3	Disiplin suçlarını azaltmak için okullar daha çok şehir merkezlerinde inşa edilmelidir	1,15	2,34	K A T İ L İ Y O R U M K A T İ L M İ Y O R U M
13	Disiplin suçlarını azaltmak için okulların belirlenen bir bölgede toplu halde bulunup çevreyle ilişkilerinin kesilmesi gerekmektedir.	1,27	2,25	
7	Disiplin suçlarını azaltmak için sorunlu öğrenciler bir sınıfta toplanmalıdır.	1,17	2,05	

Anketin ikinci bölümünde disiplin suçlarını azaltmak ve sağlıklı bir okul ortamı oluşturabilmek için neler yapılabileceğine yönelik maddeler bulunmaktadır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için boş zamanları değerlendirmek için okul içi mekanlar hazırlanmalıdır.” Yargısına kesinlikle katıldıkları ($\bar{X} = 4,68$) görülmektedir. Katılımcılar boş zamanları değerlendirmek için okul içi mekanlar hazırlanmalıdır fikrine kesinlikle katılmışlardır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için ailelerin öğrenci davranışlarını kontrol etmesi gerekir.” Yargısına kesinlikle katıldıkları ($\bar{X} = 4,63$) görülmektedir. Katılımcılar ailelerin öğrenci davranışlarını kontrol etmesi gerektiği fikrine kesinlikle katılmışlardır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için öğrencilerin okul çevresinde gidebilecekleri denetimden uzak mekanlar ilgililerce denetlenmelidir.” Yargısına kesinlikle katıldıkları ($\bar{X} = 4,48$) görülmektedir. Katılımcılar öğrencilerin gidebilecekleri okul çevresindeki yerlerin denetlenmesi fikrine kesinlikle katılmışlardır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için ailelerle öğrenciler hakkında sık sık toplantılar yapılmalıdır.” Yargısına kesinlikle katıldıkları ($\bar{X} = 4,43$) görülmektedir. Katılımcılar ailelerle öğrenciler hakkında sık sık toplantı yapılması fikrine kesinlikle katılmışlardır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için boşanmış ailelere sahip öğrencilerin ailelerine çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği ile ilgili rehberlik yapılmalıdır.” Yargısına kesinlikle katıldıkları ($\bar{X} = 4,33$) görülmektedir. Katılımcılar bu ailelere rehberlik verilmesi fikrine kesinlikle katılmışlardır.

Disiplin suçlarını azaltmak için ailelerin yardımının gerektiği, veliyle iletişimin sıkı tutulması gerektiği katılımcılar tarafından önemli bir faktör olarak belirtilmiştir. Bunun için ailelerle toplantıların yapılması onların öğrencilerinin davranışlarını kontrol etmeleri gerekliliği belirtilmiştir. Öğrencideki davranış sorunlarının aile yapısındaki sorunlardan çok fazla etkilendiği belirtilmiş ve bu sebeple boşanmış

ailelere çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği ile ilgili rehberlik yapılmasının gerekliliği belirtilmiştir.

Okulda yapılan çalışmaların öğrencinin davranışını düzeltmede tek başına yeterli olmadığı görülmektedir. Öğrencinin okul dışında bulunduğu çevre onun davranışını yönlendiren en önemli faktördür. Bu çevrenin en önemli elemanının aile olduğu ve çocuğun en çok ailesinden etkilendiği iyi ve kötü davranışı ailesinden gördüklerine göre karar verdiği düşünüldüğünde ailenin ne denli önemli olduğu görülmektedir.

Evanac(1989-1991) tarafından yapılan araştırmanın bulgularında, öğrenci-öğretmen, öğretmen-aile ve öğretmen-yönetici arasındaki iletişim arttığında disiplin suçlarında azalma görüldüğünü bulmuştur. Bulgular, Evanac(1989-1991) tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlerin, “Disiplin suçlarını azaltmak için filmlerdeki şiddet sahnelerinin gösterilmesi engellenmelidir.” Yargısına kesinlikle katıldıkları ($\bar{X}=4,27$) görülmektedir. Katılımcılar Filmlerdeki şiddet sahnelerinin gösterilmesi engellenmeli görüşüne kesinlikle katılmışlardır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için televizyonlarda eğitici programlar yayınlanmalıdır.” Yargısına katıldıkları ($\bar{X}=4,06$) görülmektedir. Katılımcılar eğitici programların disiplin suçlarını azaltacağı görüşüne katılmışlardır.

1. ve 6. maddelerden elde edilen sonuçlara ve yapılan görüşmelerden elde edilen izlenimlere göre öğrenciler televizyonlarda yayınlanan film ve dizilerdeki karakterlerden etkilenmektedir. Öğrenciler kılık kıyafetlerini, tavırlarını, konuşmalarını özendikleri karakterlere benzetmeye çalışmaktadırlar. Özellikle erkek öğrenciler son dönemlerde şiddet eğilimi göstermekte ve televizyonda şiddet uygulayan karakterleri kendilerine idol seçmektedirler. Bu karakterlerin televizyonda iyi şahıs olarak lanse edilmeleri gençlerin özenmesini, ilgi duymasını arttırmaktadır ve bu hareketleri kendi hayatlarına adapte etmeye çalışmaktadırlar. Bu konuda

katılımcılar tarafından televizyonlarda eğitici programlar yayınlanması ve televizyonlarda şiddet sahnelerinin gösterilmemesi tavsiye edilmektedir.

“Disiplin suçlarını azaltmak için devamsızlığa sınırlama getirilmelidir.” Yargısına kesinlikle katıldıkları ($\bar{X} = 4,27$) görülmektedir. Katılımcılar devamsızlığa sınırlama getirilmesi fikrine kesinlikle katılmışlardır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için okullar daha az mevcutlu hale getirilmelidir.” Yargısına katıldıkları ($\bar{X} = 4,01$) görülmektedir. Katılımcılar okulların daha az mevcutlu hale getirilmesi fikrine katılmışlardır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için Ortaöğretimin 4 yıllık hale getirilmesi yerine okul öncesi eğitim 1 yıl zorunlu olmalıdır.” Yargısına katıldıkları ($\bar{X} = 3,9$) görülmektedir. Katılımcılar Ortaöğretimin 4 yıllık hale getirilmesi yerine okul öncesi eğitim 1 yıl zorunlu olmalı fikrine katılmışlardır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için okullar daha çok şehir merkezlerinde inşa edilmelidir.” Yargısına katılmadıkları ($\bar{X} = 2,34$) görülmektedir. Katılımcılar okulların şehir merkezlerinde inşa edilmesi fikrine katılmamışlardır.

“Disiplin suçlarını azaltmak için okulların belirlenen bir bölgede toplu halde bulunup çevreyle ilişkilerinin kesilmesi gerekmektedir.” Yargısına katılmadıkları ($\bar{X} = 2,25$) görülmektedir. Katılımcılar okulların belirlenen bir bölgede toplu halde bulunmalarına katılmamışlardır.

“ Disiplin suçlarını azaltmak için sorunlu öğrenciler bir sınıfta toplanmalıdır.” Yargısına katılmadıkları ($\bar{X} = 2,05$) görülmektedir. Katılımcılar sorunlu öğrencilerin bir sınıfta toplanması görüşüne katılmamışlardır.

4.6 ARAŞTIRMANIN ALTINCI ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın altıncı alt problemi “Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanan çözüm seçenekleri Yönetici, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin sonuçlar tablo 4.7 ‘de verilmiştir.

Tablo 4.7- Disiplin Sorunlarına Çözüm Seçeneklerine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Okuldaki Görevi	n	$\bar{X}$	S		
Yönetici	39	63,8462	4,92864		
Disiplin Kurulu Üyesi	57	53,8596	3,25378		
Öğretmen	284	53,1585	6,85072		
Toplam	380	54,3605	7,03020		
Varyans Kaynağı	SD.	K.T	K.O	F	Önem Denetimi
Gruplar arası	2	3933,784	1966,892	50,110	,000
Grup içi	377	14797,824	39,252		p< .05
Toplam	379	18731,608			Fark Önemli

*p<0,05

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi , Ortaöğretim kurumlarında çalışan yönetici, disiplin kurulu üyesi ve öğretmenlerin disiplin sorunlarına çözüm seçeneklerine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark bulunmuştur. p< 0,05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlıdır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak amacıyla “LSD” anlamlılık testine başvurulmuş olup sonuçlar Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo4.8- Disiplin Sorunlarına Çözüm Yaklaşımlarına Yönetici, Disiplin Kurulu Üyesi ve Öğretmen Görüşlerindeki Farklılık Kaynağı İle İlgili “LSD” Anlamlılık Testi Sonuçları

	Yöneticiler	Disiplin Kurulu üyeleri	Öğretmenler
Yöneticiler		*	*
Disiplin Kurulu üyeleri	*		
Öğretmenler	*		

LSD testine göre oluşturulan tablodan da anlaşıldığı gibi yöneticiler ve disiplin kurulu üyeleri , yöneticiler ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Yöneticilerin disiplin sorunlarına çözüm seçeneklerine ilişkin tutum ortalamalarının , disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.7 ARAŞTIRMANIN YEDİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın yedinci alt problemi “Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanabilir çözüm önerileri Yönetici, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlere göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin sonuçlar tablo 4.9 ‘da verilmiştir.

Tablo 4.9- Disiplin Sorunlarına Çözüm Önerilerine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Okuldaki Görevi	n	$\bar{X}$	S		
Yönetici	39	51,9487	3,74832		
Disiplin Kurulu Üyesi	57	48,7368	7,87974		
Öğretmen	284	49,6268	6,24540		
Toplam	380	49,7316	6,35382		
Varyans Kaynağı	SD.	K.T	K.O	F	Önem Denetimi
Gruplar arası	2	251,234	125,617	3,147	,044
Grup içi	377	15049,387	39,919		p< .05
Toplam	379	15300,621			Fark Önemli

*p<0,05

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi Ortaöğretim kurumlarında çalışan yönetici, disiplin kurulu üyesi ve öğretmenlerin disiplin sorunlarına çözüm önerilerine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark bulunmuştur. p< 0,05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlıdır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak amacıyla LSD testine başvurulmuş olup sonuçlar Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo4.10- Disiplin Sorunlarına Çözüm ÖnerilerineYönetici, Disiplin Kurulu Üyesi ve Öğretmen Görüşlerindeki Farklılık Kaynağı İle İlgili “LSD” Anlamlılık Testi Sonuçları

	Yöneticiler	Disiplin Kurulu üyeleri	Öğretmenler
Yöneticiler		*	*
Disiplin Kurulu üyeleri	*		
Öğretmenler	*		

LSD testine göre belirlenen tabloda olduğu gibi, disiplin kurulu üyeleri ve yöneticiler, öğretmenler ve yöneticiler arasında disiplin sorunlarına çözüm önerilerinde anlamlı bir fark vardır.

Yöneticilerin disiplin sorunlarına çözüm önerilerine ilişkin tutum ortalamalarının, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına dayanarak ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmektedir.

Sonuçlar

Denizli ilindeki Ortaöğretim düzeyindeki okullarda görülen disiplin suçları ve bunlara karşı geliştirilen çözüm yaklaşımlarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada ulaşılan sonuçlar aşağıda kısaca özetlenmiştir.

1) Ortaöğretim kurumlarında en sık görülen disiplin suçlarına ilişkin sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Yapılan araştırmada elde edilen verilere göre ortaöğretim kurumlarında en çok görülen suçlar; öğrencilerin okulda kavga etmesi, sigara içmek, dersin işleyişine engel olmak, öğretmene saygısızlık ve kesici-yaralayıcı alet bulundurmadır.

Genel olarak gözlemlenen bir nokta ise disiplin suçu sayısı yıllar içerisinde artış göstermektedir. Kavga ve kesici-yaralayıcı alet bulundurmak, yaralamaya teşebbüs gibi suçların artış göstermesi de endişe vermektedir.

2) Ortaöğretim kurumlarında verilen disiplin cezalarının okul türüne göre dağılımı ilişkin sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Yapılan araştırmada elde edilen verilere göre en çok disiplin cezasının genel liselerde verildiği görülmektedir. Daha sonra mesleki ve teknik liseler, Anadolu ve Fen Liseleri gelmektedir. Elde edilen verilere ve yapılan görüşmelere göre edinilen izlenim, sınavla girilen okullarda disiplin suçunun çok az görüldüğüdür.

3)Ortaöğretim kurumlarında verilen disiplin cezalarının cinsiyete ve sınıf düzeyine göre dağılımına ilişkin sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Yapılan araştırmada elde edilen verilere göre disiplin cezalarının yaklaşık dörtte öcünü erkek öğrencilerin aldığı ve yıllar içerisinde bu oranın değişmediği ve erkek öğrencilerin kız öğrencilerin üç katı ceza aldığı görülmektedir.

Sınıf düzeyine göre dağılıma bakıldığında disiplin suçlarının 10. sınıf düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Verilen bütün cezalarda 10. sınıf en çok cezayı alan sınıf düzeyidir. Ayrıca uzun süreli uzaklaştırma gibi büyük cezaların hemen hepsi 10. sınıf düzeyinde görülmektedir.

4) Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanan çözüm seçeneklerine ilişkin sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Yapılan araştırmada elde edilen verilere göre; okullarda rehberlik çalışmalarının yapıldığını ancak şu anki haliyle yeterli bulunmadığı , öğrencilerin okul çevresindeki yerlere kötü alışkanlıklar edinmemeleri için gitmelerinin engellendiği, öğrencilerin sosyal aktivitelere sahip olması ve sosyalleştirilmesinin disiplin suçlarına azaltıcı etki yaptığı, ailelerle işbirliği yapılmasının disiplin konusunda yararlı olduğu, disiplin cezasının eğitici rolüyle kullanılmaya çalışıldığı, disiplin kurallarının öğrencilere açıklandığı sonucuna varılmıştır.

Yapılan araştırmada elde edilen çözüm önerilerine ait sonuçlar ise; televizyonlarda yayınlanan film ve dizilerdeki şiddet sahnelerinin engellenmesi ve eğitici programlar yayınlanması, ailelerle iletişimin sıkı tutulması ve aile desteğinin alınması , okul öncesi 1 yıl zorunlu eğitimin olması, devamsızlığa sınırlama getirilmesi, okul mevcutlarının düşürülmesi, okul çevresindeki yerlerin denetlenmesi ve öğrencilerin sosyal aktivitelere yönlendirilmesi gerektiğidir.

5) Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanan çözüm yaklaşımları Yönetici ve disiplin kurulu yeleri , yönetici ve öğretmenlere göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanabilecek çözüm nerileri Yönetici ve disiplin kurulu yeleri, yönetici ve öğretmenlere göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir.

Uygulayıcılar İçin Öneriler

1) Okullarda en sık görülen; öğrencilerin okulda kavga etmesi, sigara içmek, dersin işleyişine engel olmak, öğretmene saygısızlık ve kesici-yaralayıcı alet bulundurma disiplin suçlarına karşı özel önlemler alınmalıdır. Özellikle rehberlik çalışmalarıyla sorunlu öğrenciler belirlenmeli bu öğrenciler görüşme ve telkinler sonucunda daha uyumlu öğrenciler haline getirilmeleridir. Sigara içmek gibi kötü alışkanlıklara karşıda okullarda eğitici seminerler, konferanslar düzenlenebilir.

2) Araştırma bulgularına göre, Anadolu liselerindeki öğrencilerin üniversiteye girmeye yönelik, Meslek liselerindeki öğrencilerin ise bir iş edip hayata atılma beklentisi vardır. Yıllar içerisinde genel liselerde okuyan öğrencilerin bir beklentisinin azaldığı görülmüştür. Görüşmelerden edinilen bilgilere göre Genel liselerdeki öğrencileri üniversite sınavlarında başarılı olma oranı çok düşüktür. Öğrencilerin amaçlarının olmaması disiplin problemlerinin ortaya çıkmasındaki ana sebep olarak görülmektedir. Genel liselerin başarı seviyesi yükseltilmeli ve eğitim sistemindeki önemi artırılmalıdır.

3) Yapılan araştırmadan elde edilen bulgulara göre, erkek öğrenciler ve 10.sınıf öğrencileri daha fazla suç işlemektedir. Buna bağlı olarak, erkek öğrenciler ve 10. sınıf öğrencileriyle daha fazla ilgilenilmelidir.

4)Araştırma bulgularına göre, katılımcılar rehberlik hizmetinin gerekli olduğuna inanmakta ve bunun geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Rehberlik hizmeti sadece bir suç işlendiğinde değil suç potansiyelini ortadan kaldırmak amacıyla da verilmelidir. Okullardaki rehber öğretmen ihtiyacı giderilmelidir ve rehberlik çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmelidir. Bu şekilde disiplin suçları azaltılabilir.

Araştırmanın bulgularına göre, disiplin suçlarını azaltmak için okullarda yapılan çalışmaların tek başına yeterli olmadığı görülmektedir. Bunun için öğrenciler üzerinde büyük etkisi olan ailelerin desteğinin alınması şarttır. Bu sebeple

öğrencilerin aileleri ile iletişimin sıkı tutulması gerekmektedir. Ailelerin çocukları hakkında bilgilendirilmesi sağlanmalıdır. Yapılacak toplantılarla bu konuda ailelerden beklentiler onlara açıklanmalıdır.

Disiplin suçlarını azaltmak için öğrenciler sosyal aktivitelere yönlendirilmelidir. Okullarda sportif ve kültürel çalışmalara ağırlık verilmelidir. Tiyatro, satranç, sportif branşlar gibi faaliyetler ve fotoğrafçılık gibi hobiler öğrencilerin sosyalleşmesini sağlamakta disiplin suçlarından uzaklaşmalarını sağlamaktadır.

Disiplin cezalarının uygulanması disiplin suçlarının önlenmesinde çok etkilidir. Bunun için verilen cezaların eğitici ve caydırıcı olması gerekmektedir. Öğrenciler bu cezalar hakkında yeterli bilgiye sahip olmalıdırlar.

Gençlerin televizyonlarda gördüğü sinema ve dizi kahramanlarını kendilerine idol almalarından dolayı televizyonun gençler üzerindeki etkisi büyüktür. Bunun için televizyonlarda yer alan programlarda onları kötü etkileyebilecek sahnelere yer verilmesi engellenmelidir. Televizyonlarda gençlerin örnek aldığı karakterlerin oynadığı eğitici programlara yer verilmelidir.

5) Uygulamada görülebilecek aksaklıkların önüne geçebilmek için yöneticiler ile disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenler arasındaki görüş farklılığının olmaması gerekmektedir. Bunun için herkes tarafından kabul edilebilecek şekilde disiplin kuralları yorumlanmalı ve uygulayıcılar arasında bir uzlaşma sağlanmalıdır.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1) Bu araştırmada Denizli il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görülen disiplin sorunları incelenmiştir. Araştırma, değişik illerde veya ülke düzeyinde yapılabilir.

2) Bu araştırmanın evrenini Denizli il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticiler, disiplin kurulu üyeleri ve öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma, değişik illerde veya ülke düzeyinde yapılabilir.

3) Aynı araştırma, ilköğretim kurumlarında da yapılabilir.

- 4) Disiplin sorunlarının neden kaynaklandığını öğrenmek amacıyla öğrencilere yönelik bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Ada S., Çetin M. (2002). *Eğitim ve Öğretim Ortamında Disiplin Nedir?*, NobelYayını, Ankara.
- Ağır İ. (1991). *Orta Dereceli Okullarda Öğrencilerin İşledikleri Disiplin Suçları* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akbayrak N. (1977). *Ruh Sağlığı ve Rehberlik*, Çağrı Matbaası, Ankara.
- Akşit N.(2003).*Örgün Eğitimde Disiplin*(Basılmamış Yüksek Lisans Tezi),Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Alıcıgüzel İ. (1998). *Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Bakırcıoğlu R. (2002). *Çocuk Ruh Sağlığı ve Uyum Bozuklukları* , Anı Yayıncılık, Ankara.
- Bayhan M. (2006), *Gençlik Çağı Ve Sorunları*,<http://www.kisiselbasari.com/Yazi.asp?ID=265> (07.05.2006).
- Berklin C. (1968). *Öğrencilerde Davranış Bozuklukları ve Psikosomatik Rahatsızlıklar*, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Bulach C., Jeffcoat D.(1999-2000), *Discipline Practices in Local Schools, Milwaukee Public School Suspensions*, www.eric.ed.gov (07.05.2006)
- Burden, P.R.(1999). *Classroom Management and Discipline*, John Wiley&Sons,Inc, Newyork U.S.A..
- Büyükkaragöz S., Çivi C. (1996). *Genel Öğretim Metotları*, Öz Eğitim Yayını, İstanbul.
- Charlton T.,David K. (1997). *Managing Misbehaviour in Schools*, Mackays of Chatham PLC ,Newyork .
- Celep C. (2002). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Dodson F. (2000). *Doğumdan Yirmi Bir Yaşa Kadar Sevgiyle Disiplin*, Çev.İpek van den Born , Kuraldışı Yayıncılık, İstanbul.
- Dökmen Ü. (2005). *Küçük Şeyler*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

- Duckworth K.(1984). *School Discipline Policy : A Problem of Balance* , Center for Educational Policy and Management, Ed 252926 Pg:9,) www.eric.ed.gov (07.05.2006).
- Evanac D., www.eric.ed.gov (07.05.2006).
- Gordon T. (2002). *Çocukta Dış Disiplin mi? İç Disiplin mi?*, Çev. Emel Aksay, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Gottfredson D. and others. (1989). *Reducing Disorderly Behavior in Middle Schools, Center for Research on Elementary and Middle Schools*, Ed 320654 Pg:26, www.eric.ed.gov(07.05.2006)
- Gökçe B. (1984). *Orta Öğretim Gençliğinin Beklentisi ve Sorunları*, M.E.B, Ankara.
- Gülây B.(2006). *Ergenlik Dönemi*, <http://www.kisiselbasari.com/Yazi.asp?ID=238> (15.05.2006)
- Humphreys T. (2001). *Disiplin Nedir? Ne Değildir?*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- Kepçeoğlu M. (1999). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Alkım Yayınevi, İstanbul.
- Koenig L. (2000). *Smart Discipline*, Corwin Pres, California .
- Kulaksızoğlu A. (2000). *Ergenlik Psikolojisi*, Remzi Kitabevi Yayını, İstanbul .
- Küçükahmet L. (2000). *Sınıf Yönetimi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Mahiroğlu A., Buluç B. (2004). *Ortaöğretim Kurumlarında Fiziksel Ceza Uygulamaları*, <http://w3.gazi.edu.tr/web/buluc/ortaogretim.doc> (02.06.2006).
- Mercan M. (2001). *Ortaöğretim Okullarındaki Disiplin Cezaları Uygulamalarının Sonuçları İle İlgili Görüşlerin İncelenmesi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- M.E.B.(1995). *Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği*, M.E.B. Tebliğler Dergisi, 58(2426).
- Moles O. (1989). *Strategies to Reduce Student Misbehavior* , Office of Educational Research and Improvement , Ed 311608 Pg:187, www.eric.ed.gov (07.05.2006)
- Özmen A. (1995). *Disiplin Cezaları ve Lise Öğrencilerinin Uyum Durumları Arasındaki İlişki* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Pars V. vd , (1955). *Eğitim Psikolojisi*, Maarif Basımevi, İstanbul.

- Polat O.(2004). *Dayak Bir Disiplin Yöntemi Değildir*, http://www.0-18.org/haftanin_yorumu/014.htm (15.05.2006).
- Pung S. , Keung N., www.eric.ed.gov(07.05.2006)
- Sarıbaş M. (2003), *Sınıf Yönetiminde Uyumsuz Çocuklar*, http://egitirim.inonu.edu.tr/MSaribas_uyumsuzcocuk.htm (04.06.2006).
- Şimşek Ö. (2004).*Bir Grup Rehberliği Programının Öğretmenlerin Disiplin Anlayışına Etkisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt :37 Sayı:2, Sayfa:41-49, http://www.education.ankara.edu.tr/ebfdergi/pdfler/2004_2/41-59.pdf (06.06.2006).
- Temel A.(2005). *Okulda ve Sınıfta Disiplin*, http://www.maltepe.edu.tr/05_haber/reh_sempozyum/ali_temel.doc (04.06.2006).
- Tosun Ü. (2002). *Onurlu Disiplin*, Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Turgut İ. (1998). *Kaostaki Eğitim*, Anadolu Matbaacılık, İzmir .
- Wayson W. And others.(1980). *The National School Boards Association Discipline Committee*, www.eric.ed.gov(07.05.2006)
- Yavuzer H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*, Remzi Kitabevi Yayını, İstanbul.
- Yıldırım T.(1999). *Disiplin Cezası Alan ve Almayan Lise Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Yörükoğlu A. (2004). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar*, Özgür Yayınları, İstanbul.
- [www. bilecik.meb.gov.tr/kanun/1739.htm](http://www.bilecik.meb.gov.tr/kanun/1739.htm) (05.05.2006)
- http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22188_0.html (04.03.2006).

EKLER

EK-1. Ölçek Uygulama İzni

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B.08.4.MEM.4.20.00.09.01.010/
Konu :Araştırma.

7420

08 MAR 2006

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 09/03/2006 tarihli 500/294 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Nilay AKAR Müdürlüğümüze bağlı “Ortaöğretim Kurumlarındaki Disiplin sorunları ve Eğitim yöneticilerinin çözüm yaklaşımları:Denizli örneği” konulu bir araştırma yapmasını istemektedir.

Adı geçen öğrencinin Merkez Ortaöğretim kurumlarında Disiplin sorunları ve çözüm yaklaşımları hakkında çalışma yapması (Öğrencilerin kimliklerini açıklayıcı bilgi verilmemesi) Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur’larınıza arz ederim.

Ekrem EKİCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
14/03/2006

Mustafa GÜNEY
Valî a.
Vali Yardımcısı

EKLER :
1- İlgi yazı (1 adet)
2- Dilekçe (1 adet)

EK- 2. Ölçek

Yönetici . Disiplin Kurulu Üyesi , Öğretmenlerin Disiplin Sorunlarına İlişkin Çözüm Yaklaşımları ve Çözüm Önerilerine İlişkin Tutumlarını Ölçme Envanteri

---

Sayın katılımcı,

“Ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları ve eğitim yöneticilerinin çözüm yaklaşımları ” adı altında bir araştırma yapmaktayım.

Araştırma tamamen bilimsel bir nitelik taşıdığından anket maddelerine verilecek cevaplar ve ortaya konulacak görüşler kimsenin kimliğini ortaya çıkarmayacak bir gizlilik içerisinde kullanılacaktır. Sizden istenen , anket maddelerini dikkatle okuyarak disiplin cezası ile ilgili görüşlerinizi belirtmenizdir. Anket maddelerine gerçekçi şekilde görüşlerinizi belirtmeniz okullarda uygulanan disiplin yöntemlerinin etkililiği konusunda görüşlerin ortaya çıkarılması bakımından önemlidir.

Anketteki her bir maddeyi dikkatlice okuduktan sonra, size en uygun seçeneği (x) koyarak işaretleyiniz.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Nilay AKAR
Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim yönetimi, denetim,
planlama ve ekonomisi
Yüksek Lisans Öğrencisi

Okuldaki Göreviniz

 Yönetici Disiplin Kurulu üyesi Öğretmen

Disiplin suçlarını azaltmak için okulunuzda ne yapıyorsunuz?

Kesinlikle
katılmıyorum

Katılmıyorum

Kararsızım

Katlıyorum

Kesinlikle
katlıyorum

- 1 Okulumuzda disiplin suçlarını azaltmak için rehberlik çalışmaları yapılmaktadır.
- 2 Okulumuzda rehberlik çalışmaları disiplin suçlarını azaltmamaktadır.
- 3 Okulumuzda disiplin suçu işleyen öğrencinin davranışının sebebi rehberlik çalışmasıyla araştırılmaktadır.
- 4 Okulumuzda işlenen disiplin suçunun sebebi incelenmeden gerekli ceza uygulanmaktadır.
- 5 Okulumuzda okul çevresinde öğrencilerin gidecekleri yerler olması disiplin suçlarını azaltıyor.
- 6 Okulumuzda disiplin suçlarını azaltmak için öğrencilerin okul çevresindeki yerlere gitmeleri engelleniyor.
- 7 Okulumuzda verilen cezalar sonucunda öğrencinin davranışlarında düzelme görülüyor.
- 8 Okulumuzda disiplin cezası öğrencinin yaptığı davranışın yanlışlığını anlamasında etkili olmuyor.
- 9 Okulumuzda sınıfların kalabalık olması disiplin sağlamayı zorlaştırıyor.
- 10 Okulumuzda öğrenciler arasında sosyal ilişkilerin iyi olması disiplin suçu işleme oranını azaltıyor.
- 11 Okulumuzda öğrencilerin boş zamanlarında aktivitelere yönlendirilmesi disiplin suçunu azaltıyor.
- 12 Okulumuzda sorunlu öğrencilere rehberlik hizmeti yeterince verilmektedir.
- 13 Okulumuzda rehberlik hizmeti sadece disiplin suçu işlendiğinde verilmektedir.
- 14 Okulumuzda ailelerin disiplin suçu hakkında bilgi sahibi olması çocukların suç işlemesini engelliyor.
- 15 Okulumuzda öğrencilerin sportif, sosyal ve kültürel etkinliklere katılmaları disiplin suçlarını azaltıyor.
- 16 Okulumuzda öğrencileri disiplin kuralları hakkında bilgilendirmek suç işleme olasılığını azaltıyor.
- 17 Okulumuzda disiplin suçu işleyen öğrencilerimizin aileleri yeterince bilgilendirilmektedir.
- 18 Okulumuzda öğrencilere disiplin cezaları hakkında yeterli bilgi verilmesi disiplin suçu işleme oranı artırıyor.

Disiplin suçlarını azaltmak için ne yapılabilir?	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1 Disiplin suçlarını azaltmak için televizyonlarda eğitici programlar yayınlanmalıdır.					
2 Disiplin suçlarını azaltmak için boşanmış ailelere sahip öğrencilerin ailelerine çocuklarına nasıl davranmaları gerektiğiyle ilgili rehberlik yapılmalıdır.					
3 Disiplin suçlarını azaltmak için okullar daha çok şehir merkezlerinde inşa edilmelidir.					
4 Disiplin suçlarını azaltmak için okullar daha az mevcutlu hale getirilmelidir.					
5 Disiplin suçlarını azaltmak için devamsızlığa sınırlama getirilmelidir.					
6 Disiplin suçlarını azaltmak için filmlerdeki şiddet sahnelerinin gösterilmesi engellenmelidir.					
7 Disiplin suçlarını azaltmak için sorunlu öğrenciler bir sınıfta toplanmalıdır					
8 Disiplin suçlarını azaltmak için ortaöğretimin 4 yıllık hale getirilmesi yerine okul öncesi eğitim 1 yıl zorunlu olmalıdır.					
9 Disiplin suçlarını azaltmak için öğrencilerin okul çevresinde gidebilecekleri denetimden uzak mekanlar ilgilerce denetlenmelidir.					
10 Disiplin suçlarını azaltmak için ailelerin öğrenci davranışlarını kontrol etmesi gerekir.					
11 Disiplin suçlarını azaltmak için boş zamanları değerlendirmek için okul içi mekanlar hazırlanmalıdır.					
12 Disiplin suçlarını azaltmak için ailelerle öğrenciler hakkında sık sık toplantılar yapılmalıdır.					
13 Disiplin suçlarını azaltmak için okulların belirlenen bir bölgede toplu halde bulunup çevreyle ilişkilerinin kesilmesi gerekmektedir.					

ÖZGEÇMİŞ

Adı,Soyadı : Nilay AKAR
Ana Adı : Meral
Baba Adı : Burhanettin
Doğum Yeri ve Tarihi : Denizli-1980
Lisans Eğitimi ve Mezuniyet Tarihi : Dokuz Eylül Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Matematik
Öğretmenliği-2001
Çalıştığı Yer ve Adresi : Mesleki Teknik ve Eğitim
Merkezi
SarayköyDENİZLİ